

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 95. vuosikerta 22.8.2019

6 | 19

Freelancerit
kiittävät
hallitusohjelmaa
s. 6

Johanna
Lahdesta
Ilta-Sanomien
vastaava
päätoimittaja
s. 10

Näin
media-alan
tes-neuvottelut
etenevät
s. 12

Brysselin-kirjeenvaihtaja
Anniina Luotonen etsii
näkökulmia, joilla saisi lukijat
kiinnostumaan EU-jutuista **14**

KUVA: KARL VILHJÄLMSSON

Kyrkpressens
uppsagd chefredaktör
May Wickström
kommenterar för
första gången vad som
hände i våras.

s.26

Keikoista
sopiminen
kirjallisesti
helpottaa
freelancerin
arkea.

s.35

Toimittajat haluavat
tehdä "puhdasta"
journalismia,
mutta lukijat
eivät ehkä halua
siitä maksaa.

Annikka Oksanen
ja Elina Yrjölä

s.9

Maria Pettersson ● Twitter: @mariapetterssOn
● maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Jos työnantaja ei ole uskollinen, ei työntekijäkään tarvitse olla

35 vuotta talossa – potkut ja hyvää jatkoa. 30 vuotta talossa, lukemattomat ylityötunnit ja menetetty terveys – eläkkeelle, koska mitään sopivaa työtä ei muka löydy. Seitsemän vuotta eripituisia pätkiä – raskaus, ja töitä ei enää löydykään.

Pitkin vuotta *Journalistiin* saapuneissa irtisanomistarinoissa on yksi yleinen, yhdistävä tekijä: pettymys ja tyrmistys siitä, kuinka vähän oma työ ilmeisesti työnantajalle merkitsi.

Journalistiliiton jäsenet ovat usein unelma-työssään. Useimmiten alalle hakeudutaan, ei ajauduta. Kyse on monelle intohimoammatista, ei yhdentekevistä tavasta hankkia rahaa lainanlyhennyksiin. Kenties tästä syystä olemme myös lojaaleja. Omasta työpaikasta ollaan ylpeitä, ja vaikka kollegojen kesken nuristaan, ulospäin työpaikkaa ja työntantajaa kehuaan

ja puolustetaan. Ammattiylpeys ja ylpeys työnantajasta sekoittuvat.

YLPEYS OMASTA työpaikasta on väkevä motivaattori, joka saa jaksamaan ja venymään vuosikymmenestä toiseen. Kun potkut sitten tulevat, on se isku pallean.

"Tunne oli sama kuin avioerossa, jossa mies lähti 20 avioliittovuoden jälkeen selittämättä ja keskustelematta. Näinkö vähän minä ja yhteiset vuotemme merkitsivät? Eikö kaikki se rakkaus, huolenpito ja vaiva, jonka suhteen eteen näin, tarkoittanutkaan mitään", kuvaili 54-vuotiaana potkut saanut graafikko.

Palkalla työnantaja ostaa työntekijän aikaa ja osaamista. Se on reilua. Sitoutuminen, venyminen ja uskollisuus eivät siihen kauppaan kuulu, pois lukien lain määräämä lojaliteettivelvollisuus. Sitoutuminen ja joustaminen ovat vastavuoroisia. Työntekijän ei ole järkevää

KUVA: HELI BLÄFIELD

Maryan Abdulkarim
pohtii, miten
vähemmistöistä
puhutaan mediassa.

s.38

”Hyvässä työpaikassa työntekijä voi luottaa siihen, että työnantaja joustaa tarvittaessa, ja palkitsee tämän joustamalla itse.”

sitoutua tai joustaa enempää kuin työpaikka on valmis sitoutumaan ja joustamaan.

Poispotkitut ovat syystä katkeria siitä, että ovat vuodesta toiseen ajatelleet työnantajansa parasta, tehneet pitkiä päiviä, jättäneet väliin lounastunteja ja vastanneet puhelimeen viikonloppuisin, vaikka työpaikka ei ole joustanut heidän suuntaansa – seikka, jonka he ovat ymmärtäneet vasta vuosia myöhemmin.

Hyvässä työpaikassa työntekijä voi luottaa siihen, että työnantaja joustaa tarvittaessa, ja palkitsee tämän joustamalla itse. Jos joustosuhde on yksipuolinen, kyse on hyväksikäytöstä.

TÄNÄ SYKSYNÄ neuvotellaan jälleen laajalti työehtosopimuksista. Katkolla ovat lehdistön, Yleisradion, Ylen freelancereiden, kustannustoimittajien, elokuva- ja tv-alan työntekijöiden, Sanoman radioiden, av-kääntäjien sekä MTV Uutisten sopimukset. Vääntöä tulee taatusti

ainakin lomista, joita työnantaja haluaisi lyhentää, sekä kilpailukyky sopimuksen lisätunneista – jotkut työnantajan edustajat näyttävät luulevan, että väliaikainen kiky olisi tullut jäädäkseen. Rahasta puhutaan tietysti aina. Lisää neuvotteluiden kulusta kerrotaan sivulla 12.

Se, mistä pöydissä ei puhuta, on uskollisuus ja kunnioitus. Ne täytyy jokaisen työnantajan ansaita käytöksellään.

Uskollisuuden muutosta työelämässä on tutkittu paljon. Vaikuttaa siltä, että aika, jolloin yritys lupasi elinikäisen turvan ja työntekijä vastineeksi elinikäisen uskollisuutensa, on auttamattomasti ohi. Jos työntekijä ei voi luottaa siihen, että firma pitää hänet palveluksessaan, on viisautta panna suurimmat paukut oman markkina-arvonsa, ei yrityksen markkina-arvon kasvattamiseen. Jos työnantaja ei joustaa vaikka voisi, on työntekijän syytä tehdä samoin. ●

KUVA: LIISA HUIMA

Juhani Saarinen saa uusia työkavereita, kun HS palkkaa lisää digijournalisteja.

s.34

Sisarusparit kisaavat keskenään samoista työpaikoista, mutta myös tukevat toisiaan.

s.21

Kannen/Takakannen kuva: Jussi Puikkonen, Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 95. vuosikerta
22.8.2019

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Helä Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383 journalisti@
jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 7/2019
ILMESTYY 19.9., AINEISTO 11.9.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Yritykset eivät kuuntele toimittajakunnan kainoja toiveita, kirjoittaa toimittaja ja viestijä Emilia Mäenmaa

Emilia Mäenmaa, teksti ● Aapo Huhta, kuva

EMILIA MÄENMAA

- 24-vuotias helsinkiläinen vapaa kirjoittaja.
- Työskenteli kaksi vuotta Aalto-yliopiston ylioppilaslehti Ainin päätoimittajana.
- Tekee viestinnän strategista suunnittelua ja toteutusta suomalaisille säätiöille.
- Opiskelee kauppätieteitä ja tulevaisuudentutkimusta Aalto-yliopistossa.
- Kirjoittaa tietokirjaa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta Minea Koskisen, Jari Hanskan ja Tuija Siltamäen kanssa.

Toukokuussa konsulttitalo Milttonin asiantuntija, entinen toimittaja Ville Blåfield jakoi Twitterissä työnantajansa alustalla julkaistun reportaasimuotoisen jutun, joka kartoitti eurooppalaisten tunteja EU:sta eurovaalien kynnyksellä.

Sen seurauksena lehtitalojen toimittajat ja viestintätoimistojen työntekijät pohtivat kiivaasti, mitä tarkoittaa, että jutun julkaisija on Miltton eikä journalistinen toimija. Toimittajat pohtivat, voiko viestintätoimisto julkaista reportaaseja, vai pitäisikö journalismia muistuttava juttutyyppi jättää journalisteille, jotta lukijat eivät hämäänny. Minua mietitytti, mitä merkintä ”itsestä Milttonin tuottamasta verkkojulkaisusta” todellisuudessa tarkoittaa.

Keskusteluun osallistui myös JSN:n puheenjohtaja Elina Grundström, joka vaati viestintäyrityksiltä yhteiskuntavastuun kantamista niin, ”etteivät ne heikennä yhteiskunnan faktapohjaisuutta hämärtämällä journalismin ja sisältömarkkinoinnin rajoja”.

Tämä on suunta, jossa on vain hävittävää. On epärealistista kuvitella, että markkinalogiikan mukaan toimivat yritykset kuuntelisivat toimittajakunnan kainoja toiveita. Saman tien voisi pyytää, etteivät perinteiset journalistiset mediat tekisi natiivimainontaa – hyödyntäähän sekin perinteisen journalismin muotoa.

PERINTEINEN journalismi on viestinnän kanssa samankaltaisessa tilanteessa kuin taloyhtiöt Airbnb:n kanssa. Bisneksen perustuksia järjestyttävän uuden tulokkaan aiheuttamiin ongelmiin ei vielä ole keksitty ratkaisuja.

Freelancereiden useat roolit viestinnän, sisältömarkkinoinnin ja journalismin tekijöinä ovat herättäneet kysy-

myksen riippumattomuudesta. Asiaa on pohdittu muun muassa *Journalistissa*.

Kun *Journalistin* ohjeisiin sitoutumattomat julkaisut ovat ottaneet omakseen journalismiin perinteisesti liitetyn muodon, herää kysymys, onko vaikutus yleisön medialukutaitoon haitallinen.

Journalismin tulevaisuuden määrittää se, katsommeko sivusta ja toivomme parasta vai näemmekö ne tilaisuutena löytää journalistisen työn ydin.

BISNESMAAILMAN mantran mukaan yritysten ainoa tapa selvitä muuttuvassa maailmassa on ymmärtää, mitä ne tosiasiassa myyvät. Ehkä filmivalmistaja Kodak olisi välttänyt romahduksen maailman arvokkaimman brändin paikalta konkurssiyhtiöksi, jos se olisi ymmärtänyt ajoissa, ettei sen ydinbisnes ole myydä filmiä vaan auttaa ihmisiä talentamaan muistoja.

Tällainen ajattelu tulisi ulottaa nyt journalismiin ja pohtia, mitä jää jäljelle, kun journalismia sellaisena kuin sen tunneimme kuorii kuin sipulia.

Kun formaatit, sisällöt ja maailmasta kertominen ovat vapaata riistaa, tulisi lähtökohdista, periaatteista ja niiden tärkeyden osoittamisesta tehdä journalistisen bisneksen ja alustojen ydin. Yksi vastuullisen journalismin kampanja ei välttämättä riitä. Sen sijaan se voi vaatia kokonaista toimintatavan muutosta, kuten toimitusprosessien näkyväksi tekemistä.

Nyt pitäisi toimia. Kouluissamme kasvaa nimittäin sukupolvi, joka ei tule taivastelemaan Twitterissä, kun ei-journalistinen toimija tuottaa ”journalismilta näyttävää sisältöä”. He eivät muista aikaa, jolloin muoto oli yhdelle ammattikunnalle varattu, vaan kasvavat maailmaan, jossa kaikki sisältö näyttää samalta. Siksi heidät tulee opettaa tunnistamaan journalistisin perustein tuotettu sisältö jostain muusta kuin muodosta. ●

Yrittäjä ja freelancer Maria Markus ilahtui siitä, että hallitus lupaa selvittää tarvetta muuttaa lakeja itsensä-työllistäjät paremmin huomioiviksi. Korjattavaa löytyisi pienyrittäjien eläkkeistä, työttömyysturvasta ja terveydenhuollosta. "Nykyinen lainsäädäntö ei ole estänyt minua tekemästä mitään, mutta olenkin ollut terve ja jaksanut." Markus toimii Suomen freelance-journalistien varapuheenjohtajana.

Hallituksen lupaukset media-alalle ilahduttavat, mutta lisärahaa saa vielä odotella

Marja Honkonen, teksti • Kimmo Räisänen, kuva

465

Ansiosidonnaista työttömyysturvaa sai Työttömyyskassa Finkasta kuluvan vuoden heinäkuussa 465 Journalistiliiton jäsentä. Vuotta aiemmin etuudensaajia oli 505. Journalistiliiton jäsentilastojen mukaan työttömänä oli heinä–elokuun vaihteessa kaikkiaan noin tuhat jäsentä. Vuotta aiemmin määrä oli samansuuruinen.

Yhdeksän tanskalaista tiedotusvälinettä pani tunnetun heviytyeen boikottiin, kun se kieltäytyi akkreditoimasta kahta sitä kritisoivaa lehteä keikalleen. Yhteinen linjaus on poikkeuksellinen, sanovat suomalaiset kulttuuritoimittajat. Lue lisää: journalisti.fi

Hyviä uutisia media-alalla työskenteleville, kunhan lupaukset vielä toteutuvat. Siltä pääministeri **Antti Rinteen** (sd.) kesäkuussa sorvattu hallitusohjelma näyttää yli kymmenen vuotta alalla freelancerina ja yrittäjänä työskennelleen **Maria Markuksen** mielestä. Häntä ilahduttaa, että hallitus on luvannut selvittää työelämään liittyvien lakien muuttamista.

"Pienenä yrittäjänä on usein väliinputoaja sosiaaliturvassa ja terveydenhuollossa. Jos itsensä-työllistäjien asioita ruvetaan pohtimaan, turvallisuuden tunne kasvaa", Markus sanoo.

Hänestä on myös hyvä, että Suomi aikoo hakea EU:lta poikkeuslupaa nostaa yrittäjien arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa 15 000 euroon.

"Minulle se ei merkitse mitään, mutta pääasiasa arvonlisäverotonta työtä tekeville, kuten lehtijuttuja kirjoittaville pienyrittäjille, sillä voi olla merkitystä."

Rinteen hallitus lupaa rajoittaa työsuhdekikkailua ja parantaa esimerkiksi pätikätyöläisten ja nolatuntisopimuksella työskentelevien asemaa.

Freelancerit toivovat, että lakeja muutettaisiin esimerkiksi niin, että myös ammattiliitto voisi neuvotella freelancerien puolesta.

"Kollektiivinen neuvotteluoikeus toisi valtaa neuvotella työehdoista. On aika lohduton tilanne, kun jokainen tappelee yksin isoja mediataloja vastaan", Suomen freelance-journalistien puheenjohtaja **Sami Turunen** sanoo.

MEDIA-ALAN TOIMIJAT, muun muassa Journalistiliitto ja Medialiitto ovat kiitelleet hallitusohjelmaa laajemminkin. Hallitus lupaa "vahvistaa vastuullisen median toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä".

Liitot ovat ehdottaneet, että lupaukset toteutettaisiin pienentämällä lehtien, kirjojen ja digitaalisten julkaisujen arvonlisäveroa. Näistä viimeksi mainittu aleni heinäkuussa. Journalistiliitto nostaisi lisäksi suorat lehtituet pohjoismaiselle tasolle.

Ainakaan heti hallituskauden alkuun lisärahaa tai -kevennyksiä ei näytä olevan luvassa. Valtiovarainministeriön 16. elokuuta julkaistussa budjettiesityksessä vuodelle 2020 arvonlisäkannat on pidetty ennallaan, eikä lehdistölle ole korvamerkitty uusia tukia.

Joitain toimia hallitukselta voi kuitenkin odottaa, arvioi Helsingin yliopiston viestintäpolitiikan

professori **Hannu Nieminen**. Tiedonvälityksen ja vastuullisen journalismin painoarvo on hallitusohjelmassa aiempaa suurempi.

"Edellinen hallitus enemminkin reagoi hallituskauden aikana tullessiin ongelmiin", Nieminen sanoo ja viittaa MTV:n ja STT:n saamiin valtiontukiin.

Myös Ylen rahoitus ja riippumattomuus luvataan turvata. Se lupaa Niemisen arvion mukaan Ylelle ainakin työrauhaa, jollei lisää rahaa.

"En usko, että paineet ovat kadonneet, mutta nyt eletään rauhallisempaa tilannetta."

Aivan yksinkertaisia ratkaisuja mediakentän tukemiseen ei ole, Tampereen yliopiston tutkija **Marko Ala-Fossi** huomauttaa.

Mediatukien aiemmat leikkaukset ovat muutaneet mediakenttää peruuttamattomalla tavalla. Ketä esimerkiksi kaupunkien kakkoslehtien tuet hyödyttäisivät, kun kakkoslehtiä ei enää ole, Ala-Fossi kysyy.

"Vanhat ratkaisut eivät enää toimi."

Ala-Fossi miettisikin tarkasti, voisiko journalismia tukea antamalla rahaa kuluttajille, esimerkiksi samaan tapaan kuin ammattilehden tilausmaksun voi vähentää veroistaan.

"Jos suomalainen saisi hyvitystä siitä, että hän tilaa tai ostaa vastuullisen median palveluita, silloin raha tulisi yrityksiin markkinamekanismin kautta", Ala-Fossi sanoo.

HALLITUS LUPAA myös puuttua järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen nykyistä vahvemmin. Näiden rikosten torjuntaan ja selvittämiseen aiotaan turvata riittävät resurssit. Valtiovarainministeriön budjettiesityksessä vihapuheen torjuntaan luvataankin kohdentaa rahaa.

Kirjausten toteutumiseksi tarvitaan myös poliittista tahtoa ja lakimuutoksia, Lännen Median oikeustoimittajana työskentelevä **Rebekka Härkönen** sanoo. Esimerkiksi journalistin uhkaaminen työnsä vuoksi ei saisi olla asianomistajarikos. Tätä on esittänyt myös Journalistiliitto.

Härkönen kertoo edelleen ponnistelevansa päästäkseen jaloilleen jouduttuaan työnsä vuoksi toistuvan häirinnän, uhkailun ja maalittamisen kohteeksi.

"Massahäirintä ja -uhkailu ovat yksiselitteistä painostusta, joka haittaa yksilöitä ja vahingoittaa koko demokraattista yhteiskuntaa", Härkönen sanoo.

"Pienenä yrittäjänä on usein väliinputoaja sosiaaliturvassa ja terveydenhuollossa."

Maria Markus, yrittäjä ja freelancetoimittaja

"Minusta isompi ongelma kuin se, että ääriliikkeille ja -ajatuksille annetaan happea, on ettei niitä oikein ymmärretä."

Yhdysvaltain äärioikeistosta kirjan tehnyt toimittaja Markus Tiittula joukkoampumisten uutisoinnista Journalistin verkkohaastattelussa 12. elokuuta

Rikosuutiset tehdään usein tutkinnanjohtajilta ja syyttäjiltä saatavien tietojen perusteella. Jos tuomioistuin hylkää syytteen, se voi olla toimittajillekin yllätys, kirjoittaa oikeustieteen tohtori **Riitta Ollila** yleisönosastokirjoituksessa: journalisti.fi

Paikallislehdet kaipaavat tukea jakeluun ja digisiirtymään

Paikallislehtikentän mielestä pääministeri **Antti Rinteen** (sd.) hallituksen kiireellisin toimi on korjata postin jakelu.

Ohjelmassaan hallitus lupaa selvittää vaihtoehtoja sanomalehtien jakelun turvaamiseksi koko maassa. Jotain täytyisi tehdä jo tämän vuoden puolella, *Koti-Lapin* päätoimittaja **Sami Kasurinen** sanoo. Kiirettä alleviivaavat hänen mukaansa yt-uutiset maakuntalehdistä.

"Nyt tarvitaan nopeita toimenpiteitä."

SLP Kustannuksen *Koti-Lappi* jaetaan jokaiseen talouteen neljän kunnan alueella. Alueella toimii myös yksityinen jakeluyhtiö, mutta Kasurisen mukaan koko Itä-Lapin kattamiseksi ainoa vaihtoehto on käytännössä Posti.

Sanomalehtien liiton tutkimuksen mukaan Posti nosti jakeluhintojaan vuosina 2010–2017 keskimäärin 47 prosenttia.

"Taloutemme on todella tiukassa tilanteessa", Kasurinen kertoo.

Ratkaisuksi Kasurinen tarjoaa Postin jakeluhintojen jäädyttämistä tai tulevien korotusten korvaamista lehtikohtaisella valtiontuella. Kannattamattomilla jakelualueilla valtion pitäisi tukea jakeluna ostopalveluna. Lisäksi pienet lehdet tarvitsisivat tukea digisiirtymän tekemiseen.

Ilman toimia ilmestymispäivät vähenevät ja lehtikenttä harvenee. Sanomalehtien liiton tilastojen mukaan paikallislehdistä on tällä vuosikymmenellä harventanut ilmestymistään kolmannes.

"Takaisin ei saada mitään", Kasurinen sanoo.

Posti jakaa suomalaisista sanomalehdistä noin puolet. Se on myös itse ehdottanut määräaikaista tukea jakeluun harvaanasutuilla alueilla.

MEDIAPOLITIIKAN TUTKIJOIDEN mukaan postin jakelulla on edelleen kansalaisten tasavertaiselle tiedonsaannille keskeinen merkitys.

"Tilanne on heikentynyt vuosien mittaan, ja eriarvoisuus lisääntynyt sitä kautta", Helsingin yli-

opiston viestintäpolitiikan professori **Hannu Nieminen** sanoo.

"Tässä ollaan perimmäisten kysymysten äärellä. En oikein jaksa nähdä, että posti puhtaana liiketoimintana pystyisi pitämään yllä tällaista järjestelmää", Tampereen yliopiston tutkija **Marko Ala-Fossi** sanoo.

Postin suora tukeminen on silti tutkijoiden mielestä ennemmin laastari kuin varsinainen ratkaisu. Valtion tulisi panostaa tietoverkkojen toimivuuteen. Sen hallitus kyllä lupaakin ohjelmassaan tehdä.

Langaton laajakaista kattaa 99 prosenttia väestöstä, mutta sen todellinen nopeus ja toimintavarmuus jättävät toivomisen varaa. Digimediasta pitäisi pystyä käyttämään silloinkin, kun puussa on lehdet tai sataa lunta, Ala-Fossi huomauttaa.

Tutkijoita huolestuttaa se, että tämäkin hallitus odottaa valokuituverkon toteutuvan ensisijassa markkinaehtoisesti.

"Ei ole siis vielä otettu totena sitä, ettei se ole toteutunut", Nieminen sanoo. ●

Marja Honkonen

Näin valtio tukee mediaa

- Valtio maksaa vähemmistökielisille sanomalehdille vuosittain 0,5 miljoonaa euroa tukea. Valtiovarainministeriön vuoden 2020 budjettiesityksessä summa on ennallaan.
- Yleisradio saa ensi vuonna 533,2 miljoonaa euroa. Summa kasvaa indeksikorotuksen mukaisesti.
- Hallitus neuvottelee budjetista 17.9. – 18.9. budjettiriihessä.

SELKOUUTISET TOIVAT DIGITILAUKSIA KARJALAISELLE

Karjalainen on aloittanut ensimmäisenä sanomalehtenä uutisten julkaisemisen selkosuomeksi. Kokeilu on tuonut lehdelle paitsi kiitosta, myös muutamia uusia digitilauksia, kertoo idean keksinyt toimittaja **Anna Dannenberg**.

"Tilauksia on tullut lukijapalautteen mukaan myös Pohjois-Karjalan ulkopuolelta", Dannenberg sanoo.

Selkouutisia pääsevät lukemaan vain tilaajat, mutta niitä voi ostaa myös yksittäin tekstiviestillä. Tarkemmin kokeilun tuloksia arvioidaan myöhemmin syksyllä, Dannenberg kertoo.

Selkojuttuja on julkaistu *Karjalaisen* verkkosivuilla kesäkuun lopusta lähtien viikoittain, yhteensä kymmenkunta. Kukin juttu on saanut Dannenbergin mukaan 200–1000 lukijaa, suosituin yli 2000.

Selkojutut syntyvät *Karjalaisessa* muuta aineistoa mukauttamalla yksinkertaistetuksi suomeksi. Selkouutisia tekevät myös Yle, *Selkosanommat* ja aikakauslehti *Leija*.

Marja Honkonen

SAVON MEDIA VÄLTTEI SUORAT IRTISANOMISET

Savon Median yt-neuvottelut ovat päättyneet viime viikolla. Neuvotteluiden seurauksena *Savon Sanomista* lähtee ensi vuonna kahdeksan henkilöä. Muista Savon Median lehdistä lähtee yhteensä neljä henkilöä.

Henkilöstövähennykset toteutetaan eläkejärjestelyillä, osa-aikaistamisilla sekä opinto- ja perhevapailla. Muutokset tehdään vuoden 2020 loppuun mennessä.

Savon Median pääluottamusmies **Marita Tiuhonen** on tyytyväinen, että työnantaja suosi pehmeitä keinoja.

"Hienoa, että työnantajalta löytyi halua edetä tähän suuntaan. Resurssien jatkuva vähentäminen on silti raskasta toimituksille."

Henkilöstövähennyksiä paikataan lisääntyvällä sisältöyhteistyöllä yhtiön eri lehtien välillä. Sisältöjohtaja **Seppo Rönkön** mukaan vähennyksillä tavoitellaan noin 450000 euron säästöjä vuodessa.

Manu Marttinen

JSN: JOURNALISTI EI VAIKUTTANUT OIKEUDENKÄYNTIIN ASIATTOMASTI

JSN antoi 18.6. *Journalistille* vapauttavan päätöksen. Kantelu kohdistui *Journalistin* juttuun *Saako journalisti kutsua ihmistä rasistiksi?* Teksti käsitteli toimittaja **Johanna Vehkoon** kunnianloukkaussyytettä.

Kantelun mukaan lehti rikkoi *Journalistin* ohjetta

35, jonka mukaan oikeudenkäynnin aikana ei pidä asiattomasti pyrkiä vaikuttamaan tuomioistuimen ratkaisuihin eikä ottaa ennakolta kantaa syyllisyyteen.

"Vaikka lehti arvosteli kärjekkäästi oikeudenkäyn-

nin perusteita, jutussa ei ollut sellaisia elementtejä, joilla olisi asiattomasti pyritty vaikuttamaan tuomioistuimen ratkaisuihin ja otettu ennakolta kantaa syyllisyyteen", JSN perustelee.

Manu Marttinen

Lukijat maksavat luottamuksesta, epäpuhtaasta journalismista ja fermentointikursseista

ELINA: Moikka, huomasitko että *Guardian* on lahjoitusmallinsa turvin saanut tuloksensa plussalle? Niillä on myös kiinnostavia tilastoja siitä, miten tukijat maksavat – miljoonasta tukeneesta noin kaksi kolmesta tukee jatkuvasti tai ainakin toistuvasti, kolmannes maksaa kerran jostakin jutusta. Summat vaihtelevat muutamasta punnasta kymmeneen puntiin, joskus suurempiinkin summiin. Mitä luulet, voisiko Suomessa päästä samaan?

ANNUKKA: Vähän epäilen, koska Suomi on niin paljon pienempi kielialue. Tai ehkä niin, että lahjoitusmalli voisi toimia osarahoituksena.

E: Niinpä. Eikä *Guardian*inakaan kaikki raha suinkaan tule lahjoittajilta, Scott Trust Limited -säätiökin on edelleen vahvasti mukana. Mutta tuo herättää ajatuksia siitä, mistä ihminen oikein maksaa, kun hän maksaa mediatuotteesta. Yleensähan ajatellaan, että ”sisällöstä”, mutta mua askarruttaa, mitä se sisältö on.

A: Se on se luottamussuhde, joka mediatuotteella on lukijoidensa kanssa.

E: Niin varmaan. Esimerkiksi *Guardian*in lahjoittajat maksavat ehkä yksinkertaisimmillaan hyvästä jutusta, siis artikkelista, joka tavalla tai toisella sopii heidän maailmankuvaansa tai tuo uutta tietoa tai hupia tai on luomassa parempaa maailmaa tai muuta sellaista. Mutta osin varmasti maksetaan juuri luottamuksesta: vau, nämä ovat tehneet tällaisen, haluan antaa niille rahaa, koska uskon, että ne tekevät vastakin hyviä juttuja ja hyviä asioita.

A: Ja sitä luottamustahan koetetaan nyt rahastaa laajemminkin. Täällä Tanskassa *Politiken* kaupittelee fermentointikursseja aloittelijoille. Kurssi maksaa tilaajille 17 prosenttia vähemmän kuin ei-tilaajille. Alennusta saa myös kraniosakraaliterapiasta ja merikajakikursseista. *Politiken*in nettikaupasta voi tilata Ribera del Dueron klassisia punaviinejä alennuksella. Malli lienee se, että

tilaaja kokee hyötyvänsä alennuksista ja tuotteiden myyjä saa kauppaansa volyymia. Vanha kunnon torihan se siinä.

E: Joo, noita mietittiin niihin aikoihin, kun olin Talentumissa. Että jos Finnailla on oma luottokortti niin miksei sitten *Talouselämällä*. Meinaatko mennä fermentointikurssille?

A: Kauhastuttaa ajatus fermentointiintuvikkoryhmästä opetuskeittiössä. Journalismia subventoitien tuotteiden kauppittelun pitää olla hyvin kohdennettua, muuten kauppapaikka ei ole tehokas. Kauppapaikkaa katsellessani alan kuitenkin ahdistua siitä, että tällaisenaako fermentoija-viininjuojana *Politiken* minua pitää. Toisaalta taas journalismilta luulen monen kaipaavan sellaista vanhanaikaista objektiivisuutta, eli että lehti ei oleta liikaa, mitä haluan ja tarvitsen.

E: Ai kauheeta, fermentointiintuvikot! Journalismin subventointi on muuten kiinnostava asia: taitaa olla niin, että journalismia on aina subventoitu. Hardcore-uutisjournalismi on kai tosi harvoin ollut kannattavaa, vaan sitä on rahoitettu paitsi ilmoituksilla myös kaikenlaisella muulla sisällöllä.

A: Journalistien on vain vaikeaa myöntää sitä. Se informaatio, josta yleisö on valmis maksamaan, tuntuu olevan muuta kuin journalismia. Valtaosa lehtien kammasta ei ole sellaista journalismia, josta saa eväitä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Päinvastoin, siitä saa eväitä oman navan kaiveluun. Kokonaisia osastoja on omistettu kuluttamisen alalajeille.

E: Niinpä. Ehkä tämä on ikuinen noidankehä: journalistit haluaisivat aina tehdä sitä ”puhdasta” journalismia, mutta kun se ei tahdo tuottaa palkkaroja, siihen kylkeen pitää sitten rakentaa jotain ”epäpuhdasta” – ja nyt se epäpuhdas alkaa sisältömarkkinoinnissa sun muussa olla epämiellyttävän lähellä journalismia. Mutta parempi kai että rahat tulee jostain kuin ei mistään.

A: Ehkä näin. Ensi kertaan! ●

KUVA: MEERI UTTI

Johanna Lahti, 47

- Ilta-Sanomien vastaava päätoimittaja 1.11.2019 alkaen.
- Toiminut aiemmin Sanoma Lifestyle -yksikön johtajana, *Me Naisten* päätoimittajana ja eri tehtävissä *Ilta-Sanomissa* vuodesta 1997 lähtien.
- Filosofian maisteri Tampereen yliopistosta.

Ylelle vinoilu loppuu sinun vahtivuorollasi, **Johanna Lahti**

Johanna Lahti aloittaa marraskuussa Ilta-Sanomien uutena vastaavana päätoimittajana. "Kiroiluni on asettunut sellaiselle tasolle, että minut voi päästää huoletta myös kalustettuihin huoneisiin."

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

**Puheet naisten heikoista mahdollisuuksista päästä media-
talojen johtotehtäviin ovat täysin joutavia.**

Eivät varmasti täysin joutavia, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että johtotehtävissä on ainakin isoissa väli-
neissä naisia ehkä enemmän kuin ikinä.

**Sinusta ei tullut edeltäjäsi Tapio Sadeojan tavoin Ilta-
Sanomien kustantajaa. Tämä rajoittaa mahdollisuuksiasi
kehittää lehteä.**

Ilta-Sanomien menestyksen ratkaisevat lukijat ja jour-
nalismi: se että ihmiset voivat luottaa, että *IS* kertoo joka
hetki tärkeimmät ja kiinnostavimmat uutiset. Siitä minä
olen täysivaltaisesti vastuussa.

**Aikoinaan Ilta-Sanomien toimittajana olit toimituksen
karskein kiroilija. Päätoimittajana joudut vähän mielti-
mään puheitasi.**

Tuskin olin edes kärkikastissa. Kiroiluni on jo aikoja
sitten asettunut sellaiselle tasolle, että minut voi päästää
huoletta myös kalustettuihin huoneisiin.

**Olet kotoisin Porista, ja sen takia kaikki eivät ymmärrä
"huumoriasi".**

En ymmärrä lainausmerkkejä. Porilaiseksi olen siel-
tä pehmeimmästä päästä. Enemmän väärinymmärrystä
aiheuttavat minun nopea ja vuolas puheeni ja länsisuo-
malaisittain ekonomisesti pätkityt sanat.

**Olet aina ihailnut Ulla Appelsinin kykyä nähdä yhteiskun-
nalliset asiat persunäkökulmasta.**

En ole huomannut, että Ulla edustaisi jonkun tietyn
puolueen näkemyksiä. Hän on erittäin taitava journalisti
ja terävä kirjoittaja. Hänellä on rohkeutta ja taitoa katsoa
asioita sellaisista näkökulmista, joihin muu media har-
vemmin tohtii tarttua.

**Ilta-Sanomat on oikeistomyönteinen lehti. Tämä linja
muuttuu kaudellasi rajusti.**

Ilta-Sanomat on riippumaton ja aidosti moniääninen
uutismedia. Iltapäivälehtityyliin kuuluu terävyys ja kuvia-

kumartamattomuus. Katsontakannasta riippuen lehteä
yritetään leimata milloin miksikin ääripuheeksi, jos vies-
ti ei myötäile omaa maailmankatsomusta. Niin kauan
kuin haukkuja tulee oikealta, vasemmalta ja keskeltä,
tilannetta voi pitää hyvänä.

**Olet naimisissa Ylen strategiapäällikön Mika Rahkosen
kanssa. Keskustelet usein miehesi kanssa huolestuneesti
Suomen median tulevaisuudesta.**

Keskustelevatko keski-ikäiset avioparit muka keske-
nään? Voisin sanoa näin, että kun tällaiset herkät sie-
lut Porista ja Kotkasta kohtaavat, asiapuheen sijasta me
lausutaan runoja ja luonnostellaan hiilipiirroksia.

**Yhteenlasketun mediavaltanne määrä on suurempi kuin
muiden päätoimittajapariskuntien valta yhteensä.**

Kiehtova yhtälö. Teillä taitaa siellä *Journalistissa* olla hie-
man erilaiset laskimet kuin meillä muilla. Tähän loppu-
tulemaan en pääse kyllä millään matematiikalla.

**Sinun päätoimittajakaudellasi Ylen rahoituksesta vinoilu
loppuu Ilta-Sanomien sivuilla.**

Yle on julkisilla varoilla rahoitettu yhtiö, joten se on
syystäkin julkisen tarkastelun kohteena. Sen toimintaa
seurataan jatkossa ihan varmasti yhtä tiukasti kuin nytkin.
**Molempien iltaapäivälehtien perisynti on asioiden tahallinen
paisuttaminen.**

Iltapäivälehtiin kuuluu tietynlainen terävyys, mutta
suomalaiset ovat fiksuja mediankäyttäjiä, eikä *Ilta-Sano-
mat* olisi Suomen suurin uutismedia, jos yrittäisimme
harhauttaa lukijoita.

**Iltapäivälehdet tekevät Suomen ylivoimaisesti laadukkainta
journalismia, jonka takana voit ylpeänä seistä.**

Voin seistä todella ylpeänä *Ilta-Sanomien* journalismin
takana. *Ilta-Sanomissa* journalistinen kunnianhimo on
aina ollut kovassa kurssissa. Nopeus, luotettavuus, kiin-
nostavuus ja yllättävyys ovat hyviä laadun mittareita, ja
niissä kaikissa *IS* on huipputasoa. ●

Näin syntyvät media-alan työehtosopimukset

Paljonko saat palkkaa, kuinka pitkä lomasi on ja joudutko tekemään kiky-tunteja? Muun muassa nämä kysymykset ratkaistaan syksyn ja talven työehtosopimusneuvotteluissa. Näin neuvotteluvalmistelut etenevät.

Marja Honkonen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Kevät 2019

Lehdistö*

- 3450 jäsentä
- Neuvottelukumppanina Medialiitto

• Lehdistön työehtosopimus- eli tes-valiokunta on kokoontunut säännöllisesti koko sopimuskauden 2018–2019 ajan. Valiokuntaan kuuluu luottamushenkilöitä lehtitaloista eri puolelta Suomea. Sen tehtävä on valmistella tes-linjaukset ja neuvottelutavoitteet.

• Kevään aikana on järjestetty myös tapaaminen työnantajan eli Medialiiton edustajien kanssa.

Elokuu

• Tes-valiokunnan kokoustahti tiivistyy pitkin syksyä. Neuvottelujen loppuvaiheessa se tapaa jopa viikoittain.

"Ennakoitavissa on, että lehdistön asialistalla ovat ainakin kiky:n poistaminen sekä palkankorotukset. Työnantaja puolestaan nostanee pöytään jälleen lomien lyhentämisen tavalla tai toisella." – Tytti Oras, Journalistiliiton lakimies

Syyskuu

• Lehtikonsernien luottamusmiehet tapaavat konserniseминаarissa. Siellä käsitellään myös tes-tavoitteita.

Yleisradio

- 2124 jäsentä
- Neuvottelukumppanina Palvelualojen työnantajat Palta

• Ylen tes-valiokunta on kokoontunut ensimmäisen kerran jo maaliskuussa. Valiokuntaan kuuluu muiden muassa Ylen ohjelmatyöntekijöiden omia luottamushenkilöitä.

• Ylen neuvotteluihin vaikuttaa oleellisesti myös hallitusohjelma, jossa Ylen roolia julkisen palvelun mediana luvataan vahvistaa.

• Tes-valiokunta jatkaa kokoontumisiaan.

"Ylen neuvotteluissa nousee esiin jaksamis- ja kuormitusasioita sekä työaikakysymyksiä. Luonnollisesti myös palkankorotukset ovat mukana neuvotteluissa." – Rami Lindström, Journalistiliiton lakimies

• Jäsenet saavat vastattavaksi tes-kyselyn.

• Journalistiliiton hallitus irtisanoo työehtosopimuksen ja nimeää neuvottelukunnan. Päätetään tes-tavoitteista.

Kustannustoimittajat*

- 310 jäsentä
- Neuvottelukumppanina Medialiitto

• Pienemmällä sopimusaloilla tes-valiokunnat kokoontuvat sopimuskauden aikana tarpeen mukaan, usein hieman isojen alojen valiokuntia harvemmin. Myös kustannustoimittajat ovat olleet koolla jo maaliskuussa. Valiokunnassa on luottamushenkilöitä eri kustantamoista.

"Kiky:n poistaminen tulee melko varmasti olemaan esillä, samoin palkankorotukset. Saimme viime kierroksella säilytettyä kustannustoimittajien vuosilomalakia pidemmät lomat, ja mielenkiinnolla odotamme, esittääkö työnantaja jälleen loman lyhentämistä." – Sanna Nikula, Journalistiliiton lakimies

• Jäsenille lähetetään tes-kysely. Valiokunta tiivistää työskentelyään.

Journalistiliitto valmistautuu neuvotteluihin myös järjestövalmiutta kohottamalla. Se perustaa työryhmiä, jotka käsittelevät työtaistelutoimiin, esimerkiksi lakkoon, valmistautumista ja neuvotteluihin liittyvää viestintää. Työ on aloitettu keväällä.

Jäsenten toivotaan esimerkiksi päivittävän henkilökohtaiset yhteystietonsa jäsenrekisteriin. Mahdollisten työtaistelutoimien aikana työpuhelin ja sähköposti eivät välttämättä toimi.

Teollisuusliitto ja Teknologiateollisuus avaavat neuvotteluillaan syksyn työmarkkinakierroksen. Niiden sopimukset päättyvät lokakuun lopussa. Tulos määrittää sitä, millaisia ratkaisuja muilla aloilla tehdään. Esimerkiksi palkankorotuksia on ollut viime vuosina hankala saada muillakaan aloilla korkeammiksi.

Lue lisää esimerkiksi siitä, mitä lakon aikana tapahtuu: www.journalisti.fi

Syksyn ja talven aikana neuvotellaan myös työehtosopimukset, jotka koskevat Ylen freelancereita (Sopimus päättyy 30.11.), Mediahubin/MTV Uutisten työntekijöitä (30.10.), elokuva- ja tv-alan työntekijöitä (31.12.), Sanoman radioita (31.1.) sekä av-käännöstoimistoja (31.1.).

"Kauheinta on, jos on väsynyt. Jos on ollut neuvotteluissa kuukausikaupalla, hermo alkaa kiristyä. Siihen auttaa nukkuminen. Joskus se tulee vastapuolellakin vastaan, eikä se ole meidänkään etumme."
– Petri Savolainen, Journalistiliiton edunvalvontajohtaja

Lokakuu

• Journalistiliiton hallitus käsittelee lehdistön tes-tavoitteita ja nimeää neuvottelijat. Heidät valitaan valiokunnan keskuudesta. On hyvä, jos samoista firmoista olisi edustajat molemmiin puoliin pöytää.

• Jäsenet saavat kyselyn tes-tavoitteista. Vastauksia siihen tulee yleensä satoja. Jäsenten huolia kartoitetaan myös esimerkiksi sitä kautta, millaisia kysymyksiä lakipäivystykseen on tullut.

Marraskuu

• Journalistiliiton hallitus irtisanoi työehtosopimuksen. Luottamusmiehet kokoontuvat luottamusneuvotteluksi, jossa käsitellään tes-tavoitteita.

Joulukuu

• Neuvotteluihin valmistaudutaan muun muassa sopimalla tapaamisajat. Mitä vähemmän neuvottelukertoja on, sitä kovempi paine on saada sopimus aikaan.

• Yksi neuvottelukerta on yleensä noin parin tunnin mittainen.

• Osa neuvotteluista käydään alaryhmissä. Lakiteknisistä asioista saattavat neuvotella juristit keskenään.

Tammikuu 2020

• Lehdistön varsinaiset neuvottelut alkavat. Yötä myöten neuvotteluaan enää harvoin. Vastapuolen väsyttäminen pelaamalla aikaa ei hyödytä ketään.

Lehdistön työehtosopimus päättyy 31.1.

Työehtosopimuksen päättymisen jälkeen voimassa on sopimukseton tila, jonka aikana työtaistelutoimet ovat mahdollisia. Työpaikoilla noudatetaan vanhan työehtosopimuksen määräyksiä.

• Journalistiliiton hallitus käsittelee tes-tavoitteita. Varsinaiset neuvottelut alkavat mahdollisesti jo loppukuusta.

• Tes-neuvottelut käynnissä.

• Ylen neuvottelut antavat suuntaa sille, mitä kilpailukykyneuvottelun lisätunneille tapahtuu koko alalla. Siksi niistä käydään todennäköisesti suurin vääntö.

Ylen työehtosopimus päättyy 30.11.

"Hyvissä neuvotteluissa on hyvä filis. Monesti neuvottelut alkavat sillä, että puhutaan löysää alkuun, koska se rentouttaa. Ja mitä paremmin vastapuolen tuntee, sen parempi neuvottelu on."
– Petri Savolainen

Jos neuvotteluissa ei päästä sopuun, ne voidaan katkaista tuloksettomina ja työntekijät voivat antaa lakkovaroituksen. Varoitus annetaan kahta viikkoa ennen lakon alkamista. Samalla neuvottelut siirtyvät valtakunnansovittelijan johdettaviksi.

Työtaistelutoimia ovat työnantaja- tai työntekijäpuolen painostuskeinot, esimerkiksi ylityökielto, työsulku tai lakko.

• Tes-valiokunta käsittelee kyselyn tuloksia ja neuvottelutavoitteita. Journalistiliiton hallitus nimeää neuvottelijat ja päättää tavoitteista.

• Journalistiliiton hallitus irtisanoi kustannustoimittajien työehtosopimuksen.

• Valiokunta kokoontuu.

• Neuvottelut alkavat.

Kustannustoimittajien työehtosopimus päättyy 31.1.

Journalistiliiton valtuusto kokoontuu Helsingissä 12.–13.12. ja käsittelee työehtosopimukseen liittyviä kysymyksiä.

Journalistiliiton valtuusto hyväksyy työehtosopimukset. Sitä varten pidetään myös ylimääräisiä kokouksia, kun neuvottelutulos on saatu aikaan. Valtuusto voi myös valtuuttaa liiton hallituksen hyväksymään osan sopimuksista.

Työaikalaki uudistuu vuoden 2020 alussa. Se vaikuttaa muun muassa työajan sääntelyyn ja esimerkiksi mahdollistaa joustotyön. Siinä puolet työstä voi tehdä etätyönä itse valitsemanaan aikana, mutta kuitenkin työsuhteisesti. Laissa myös liukuvan työajan rajoituksia löyhennetään.

Tähdellä (*) merkityt työehtosopimukset ovat yleissitovia eli myös järjestäytymättömien työnantajien pitää noudattaa niiden ehtoja.

EU-KIRJEENVAIHTAJAT

Anniina Luotonen ja muut EU-kirjeenvaihtajat yrittävät saada suomalaiset kiinnostumaan EU:sta. Miksi se on niin vaikeaa? ➔

Marja Honkonen, teksti • Jussi Puikkonen, kuvat

Anniina Luotosen, 36, mukana Brysseliin lähti myös Lilli-koira. Se pitää huolta, että emännällä on muutakin elämää kuin työ. "Toin Lillin tänne tämän vuoden alussa, kun elämä oli vakiintunut niin, että sen kanssa ehtii lenkille", kolmatta vuotta Brysselissä asuva Luotonen kertoo. Esimerkiksi STT:n erikoistoimittajien yhteinen aamupalaveri hoituu puhelimitse lähipuistossa kävellessäkin.

Anniina Luotonen kattaa pöydälle kaksi muumimukia asunnonsaan Rue Murillolla, Belgian pääkaupungissa Brysselissä. Ne ovat punainen Pikku Myy ja sininen Muumipappa.

Jotain kotimaista kaukana kotoa.

Sellaiset yksityiskohdat saavat yleisön lukemaan EU-juttuja: **Sipilän Juhan** (kesk.) muille pääministereille piirtämä prosessikaavio EU:n ja Turkin pakolaissopimuksesta. Tai **Alexander Stubb** (kok.) melkein kärkiehdokkaana komission puheenjohtajakisassa, **Huhtasaaren Laura** (ps.) nimekkäiden europopulistien kanssa samassa kokouksessa. **Ohisalon Maria** (vihr.) ensimmäistä päivää sisäministerinä ja heti edustamassa EU-kokouksessa Luxemburgissa.

Meikäläiset isolla kirkolla. Muumimukit Brysselissä.

Mukit Luotonen toi Brysseliin, jotta STT:n kirjeenvaihtajalta toiselle siirtyvässä vuokra-asunnossa olisi jotain omaa. Luotonen hoitaa pestiä nyt kolmatta vuotta. Hänen luetuimpien juttujensa joukossa on esimerkiksi tarina suomalaisen Kyrö Distilleryn Lontooseen varastointia ginipulloista. Niitä on siellä tulisaännösten muuttumisen varalta tuhansia.

”Siitä tuli kivat otsikot ja hyvät kuvat. Alkoholi puhuttaa suomalaisia. Ja silti siinä oli taustalla vakava asia, Brexit ja rajamuodollisuudet”, Luotonen kertoo.

Eniten EU-journalismi kiinnostaa suomalaisia lukijoita, kun ison asian saa yhdistettyä johonkin arkiseen.

Mutta usein suomalaisia ei kiinnosta.

SUOMALAISIA KIRJEENVAIHTAJIA on Brysselissä vakituiseemmin kuusi: STT:llä, *Helsingin Sanomilla*, *Kauppalehdellä* ja *Maaseudun Tulevaisuudella* on kullakin yksi. Ylellä pysyviä kirjeenvaihtajanpaikkoja on Brysselissä kaksi, suomen- ja ruotsinkielinen.

Ylen kolmannen EU-kirjeenvaihtajan eurovaaleilla perusteltu neljän kuukauden pesti päättyi heinäkuun lopussa. Lisäksi työnantajaliitto Teknologiateollisuus sponsoro *MustReadille* kirjeenvaihtajan täksi vuodeksi.

EU-instituutioita seuraa Brysselissä myös kaksi suomalaista freelancetoimittajaa ja yksi kuvajournalisti.

Kotitoimituksissa EU-journalismia arvostetaan, muttei niin paljoa, että esimerkiksi Brysselin-kirjeenvaihtajia olisi lisätty koko EU-puheenjohtajuuskauden ajaksi. Isot toimitukset kyllä pyrkivät lähettämään kirjeenvaihtajien vahvistukseksi aika ajoin väkeä kotitoimituksista. Suomen pysyvästä EU-edustustosta arvioidaan, että vuoden aikana Brysselissä käy lisäksi parikymmentä muuta toimittajaa.

Ylen ulkomaantoimituksen päällikkö **Krista Taubert** kertoo, että esimerkiksi Ylen Berliinissä työskentelevä Eurooppa-kirjeenvaihtaja **Suvi Turtiainen** seuraa myös EU-asioita.

”Olemme viime vuoden aikana panostaneet Euroo-

pan seurantaamme. Meillä on kirjeenvaihtajiemme lisäksi useassa eri Euroopan maassa meille työskenteleviä avustajia”, Taubert sanoo.

MTV pyrkii päätoimittaja **Tomi Einosen** mukaan hoitamaan suurimmat kokoukset lähettämällä paikalle oman toimittajan tai Saksan-avustajansa **Tapio Nurminen**. Lännen Medialla on niin ikään EU-aiheita seuraava avustaja **Visa Noronen** Berliinissä.

Jos joku savolainen on pysynyt minun juttujeni vuoksi hyvin kartalla EU:n toiminnasta, olen tosi iloinen.

Anniina Luotonen, STT:n Brysselin-kirjeenvaihtaja

Viestintäpuolella panostuksia on tehty reippaasti. Esimerkiksi valtioneuvoston kansliaan palkattiin puheenjohtajuuskauden ajaksi yhdeksän viestintätyöntekijää. EU-edustuston viestintää on vahvistettu kahdella työntekijällä, jotka ovat lainassa muista tehtävistä EU-instituutioissa.

Muutenkin suomalaisia EU-viestijöitä on melko paljon. Kussakin ministeriöissä on ainakin yksi vastuuhenkilö ja parlamentilla ja komissiolla omat viestintäyksikkönsä sekä Suomessa että Brysselissä.

EU-tietoa tuotetaan valtavasti. Ja silti kansalaisten tietotaso on keho.

Esimerkiksi reilu kolme kuukautta ennen eurovaaleja tehdyssä Eurobarometri-tutkimuksessa 45 prosenttia suomalaisvastaajista arvasi väärin, missä kuussa vaalit pidetään. 29 prosenttia sanoi suoraan, ettei tiedä. Luvut ovat EU-maiden keskiarvoa selvästi huonompia, samoin kuin lopullinen äänestysprosentti.

Onko se EU-journalistien ja -viestijöiden vika?

Ainakin yleisön pohjatiedon taso on kirjeenvaihtajille haaste, Anniina Luotonen muotoilee. Jutut pitäisi aloittaa melkein nollasta.

Luotonen tietää, etteivät hänen juttunsa ole välttämättä *Savon Sanomien* tai *Keskisuomalaisen* luetuimpien joukossa – ehkä kesäaikakeskusteluun liittyviä aiheita lukuunottamatta.

”Yleistunnelma on, että EU-aiheita ei ihan hirveästi lueta. Ne eivät kiinnosta”, hän sanoo.

Luotonen ei kuitenkaan ole turhautunut. Työn arvostus on eri asia kuin klikkien määrä. Eikä lukijoita pidä vähätellä, hän muistuttaa. Hän luottaa siihen, että

jos jokin asia kiinnostaa Anniina Luotosta, on yleisössä joku toinenkin, jota se voisi kiinnostaa.

Luotonen haastelee kiinnostavia aiheita etsimällä EU-politiikasta syvempiä pohjavirtoja sen sijaan, että tarttuisi kaikkeen mikä tuntuu vähänkin tärkeältä. Yksittäisenä kirjeenvaihtajana hän ajattelee tekevänsä ikään kuin satunnaisnostoja valtavasta EU-koneistosta.

”Siksi minulle on tärkeää, että jutuistani välittyy kokonaiskuva”, Luotonen sanoo.

”Jos joku savolainen on pysynyt minun juttujeni vuoksi hyvin kartalla EU:n toiminnasta, olen tosi iloinen.”

Luotonen tunnistaa ajatuksen siitä, että EU-jutut ovat tylsiä, paperinmakuisia ja vaikeita. Hän yrittää välttää monimutkaisuuteen sortumista parhaansa mukaan.

”Se tietoisuus on läsnä tässä työssä koko ajan.”

KÄSITYS EU-JOURNALISMISTA puisevana on kansainvälinen. Esimerkiksi Reuters Institutin vuonna 2014 julkaistussa tutkimuksessa sen todettiin palvelevan parhaiten eliittejä. Toimitukset arvioivat itsekin juttujensa olevan tylsiä ja teknisiä.

Toinen ääripää on räväkkä mutta harhaanjohtava ”EU kieltää”-uutisointi (viimeksi jalkapallon pelaamiseen tarkoitettujen tekonurmet). Sekään ei paranna kansalaisten tietotasoa.

Miksi uutisointia on niin vaikea muuttaa?

Kotimaan politiikasta on helpompi tehdä kiinnostavaa journalismia kuin EU-asioista, sanoo *Helsingin Sanomien* toimittaja, entinen EU-kirjeenvaihtaja **Pekka Mykkänen**. Euroopan unionissa ratkotaan monimutkaisia ylätasoa asioita, kuten kauppasopimuksia tai ilmastonmuutospolitiikkaa.

Myös EU-päätäjät ovat sekä kansalaisille että toimittajille etäisiä hahmoja, Mykkänen sanoo.

”Suomalaiselle on paljon matalampi kynnyks lähestyä juttua, jonka päähenkilö on vaikkapa **Antti Kaikkonen** kuin **Valdis Dombrovskis** tai **Margrethe Vestager**, vaikka jälkimmäisillä enemmän valtaa onkin”, Mykkänen viittaa kahteen viime kauden komissaariin.

Mykkänen palasi omalta Brysselin-komennukseltaan Suomeen vuosi sitten. Sen jälkeen hän on yrittänyt herätellä yleisön EU-kiinnostusta muun muassa *Into piukeena eurovaaleista* -podcastilla. Sitä Mykkänen mainosti EU-asusteisiin verhottuna, kultaconfettisateessa Tico tico! -huutojen säestämänä. Pomojen toive oli, että tee mahdollisimman rautalankaa.

Mykkänen on huomannut, että rautalankaa kaipaasi aika ajoin myös oma toimitus.

”Huomaan ihan toimituksessa, etteivät ihmiset tiedä EU-asioista mitään. Se on myös kiva, ettei ihmisillä ole mitään noloutta sitä myöntää.”

Kirjeenvaihtajana kiinnostuksen puute turhautti Mykkästä. Kun klikkihittejä ei tullut, eikä juttuja mainittu aamupalautteissa, olo oli orpo. Siinä kovempikin toimittaja alkaa Mykkäsen mukaan miettiä, tarvitaanko häntä ollenkaan.

KEVÄÄLLÄ JUSSI Halla-Aho (ps.) moitti Poliitiikan toimittajien yhdistyksen eurovaalitentissä kotimaista EU-journalismia aneemiseksi sekä kirjeenvaihtajien määrän että laadun takia.

Mykkänen pitää Brysselin-kirjeenvaihtajien työkenttää epäinhimillisen laajana – kuin yksi *Kalevan* toimittaja lähetettäisiin Helsinkiin seuraamaan kaikkia valtiollisia instituutioita eduskunnasta Suomen pankkiin ja vähän naapurimaitakin.

Siksi hän riemastuukin kysymyksestä, pitäisikö EU-toimittajien ”vähän skarpata”.

”Jos EU-kirjeenvaihtajaa pyydetään vähän skarppaamaan, keskimäärin 12-tuntinen työpäivä pitäisi venytää 16-tuntiseksi”, Mykkänen sanoo.

EU-kirjeenvaihtajat ovat hänen mielestään toimittajien kermää. He tekevät työnsä hyvin liki mahdotoman tehtävän äärellä.

”Skarppaaminen tarkoittaa sitä, että pitäisi juoda enemmän kahvia ja nukkua enemmän neli-tuntisia yöunia. Se on hullun hommaa.”

Myöskään Anniina Luotosen 37,5 tunnin

Anniina Luotonen palaa Brysselistä kotitoimitukseen vuodenvaihteessa. ”Täältä lähtee eri ihminen kuin tänne tuli.”

Jutuista maksetaan vähän, mutta kun niitä tekee paljon, sillä elää.

Mika Horelli, freelancetoimittaja

viikkotyöaika ei mitenkään riitä kaikkien töiden hoitamiseen. Brysselin-kirjeenvaihtajana hän seuraa myös Keski-Euroopan maita.

Luotonen ei ota kantaa siihen, ovatko kollegat toimittajien kermää.

"Ainakin teemme pirusti töitä", Luotonen sanoo.

"Joskus on vaikea sanoa, mikä on työtä ja mikä vapaa-aikaa. Juttukeikkoja tulee suunniteltua ilta- ja yömyöhään."

Työmäärää tietysti helpottaisi se, jos kollegoita olisi enemmän, Luotonen sanoo. Mutta jos EU-journalismin olisi tulossa jostain lisää käsipareja, Luotonen sijoittaisi ne kyllä mieluummin Keski-Euroopan maihin.

"Kaikki mitä Brysselissä tapahtuu on tulosta siitä, mitä jäsenmaissa ajatellaan. Se puoli EU-journalismissa on vähemmän katettu", Luotonen sanoo.

Muihin Pohjoismaihin vertaillen Suomen kirjeenvaihtajien vähyys on sekin suhteellista. Esimerkiksi tanskalaisia kirjeenvaihtajia ja freelancereita on Brysselissä peräti 16, mutta ruotsalaisia jotakuinkin saman verran kuin meikäläisiä: yhdeksän.

Luotonen kertoo tekevänsä pohjoismaisten uutistokollegojen kanssa paljon yhteistyötä. Sen turvin pienten maiden toimittajien on mahdollista saada esimerkiksi isojen päättäjien haastatteluja.

Kaikkien unelmissa toki on, että resursseja olisi enemmän.

"Kyllä me eri toimittajaporukoissa leikitellään säännöllisesti ajatuksella, että kumpi olisi isompi toimitus, sellainen EU-media. Mutta tällä hetkellä se ei ole realismia."

MYÖS KOKENUT freelancetoimittaja **Mika Horelli** kääntäisi EU-journalismissa katseen muiden EU-maiden suuntaan.

"Toki tarvitaan ihmisiä, jotka ymmärtävät Brysselin apparaattia. Mutta ylipäättään Suomessa pitäisi ymmärtää paremmin eurooppalaista kokonaisuutta ja asioita, jotka meitä yhdistävät", Horelli sanoo.

Kelpo osa hänen työajastaan menee matkustamiseen muihin EU-maihin. Sitä ajatellen Bryssel on freelancerille hyvä tukikohta.

"Lasketaanko sitä matkustamiseksi, jos aamulla menee junalla Lontooseen ja on jo illalla takaisin", Horelli kysyy.

"Kaikki on niin lähellä, että voi nukkua yönsä himassa, vaikka tekee täyden työpäivän."

Muun muassa *Suomen Kuvalehdelle* ja *Ilta-lehdelle* työskentelevä Horelli on asunut Brysselissä nyt pari vuotta.

EU-jutut eivät kerää eniten klikkauksia, mutta ostajia niille on löytynyt – kunhan ajankohta on oikea.

Esimerkiksi heinäkuussa Horelli kirjoitti EU:n pyrkimyksistä luoda musta lista rahaa pesevistä ja terrorismia tukevista maista. EU:n neuvosto hyväksyi listaa käsittelevän direktiivin jo lokakuussa 2018, mutta listan käyttöönottoa lykättiin viime keväänä. Alulle direktiivi pantiin vuonna 2013.

"Polku ideasta lainsäädännöksi kestää monta vuotta. Voi olla arpomista, mikä on oikea hetki tarttua siihen", Horelli sanoo.

Arvion tekeminen on Horellista EU-kirjeenvaihtajien keskeistä ammattitaitoa. Hän vertaa EU-journalismia tieteen popularisoimiseen.

Horellin mielestä freelancerin etu on, että hän saa valita kirsikat kakun päältä ja tarttua aiheisiin, joiden uumoilee kiinnostavan yleisöä. Tiettyyn rajaan saakka, toki.

"Jutuista maksetaan vähän, mutta kun niitä tekee paljon, sillä elää. Aika tarkkaan sitä joutuu suunnittelemaan tekemisensä."

LUOTOSEN kirjeenvaihtajakomennusta on jäljellä vajaa puoli vuotta. Kotitoimituksessa häntä odottaa talouden ja politiikan erikoistoimittajan paikka, josta hän lähti. Vuoden alussa Brysselissä aloittaa seuraava STT-läinen, **Heta Hassinen**.

Paluu jännittää Luotosta vähän. Edessä on opettelu normaalin pituisiin työpäiviin. Brysselissä työtä on ollut paljon, mutta työrytmin on voinut valita itse.

"Joskus teen töitä kahteentoista asti illalla, joskus aloitan jo seitsemältä aamulla. Stressin ja työkuorman kannalta on todella suuri merkitys sillä, miten omaan työhön voi vaikuttaa", Luotonen sanoo.

Tietysti on ollut niitäkin päiviä, kun vapaapäivän on keskeyttänyt Twitter-tieto Brexit-sopimuksen valmistumisesta. Silloin Luotonen todella juoksi loppumatkan haastattelupaikalle, vaikka kotitoimitus olisi voinut saada tiedot kansainvälisiltä uutistoimistoilta.

"Minulla on sellainen ammattilypeys, että minun pitää hoitaa tämä, kun kerran olen täällä. Se on draivi, joka vie pitkälle."

Työ EU-kirjeenvaihtajana on opettanut hänelle kylmähermoisuutta aiheiden valinnassa. Kun tekemistä on paljon, on osattava keskittyä – muistettava, että yksi hyvin ja huolella tehty juttu on parempi kuin monta pientä.

"Täältä lähtee eri ihminen kuin tänne tuli", Luotonen sanoo.

"Olen parempi journalisti, kun palaan kotiin." ●

Mika Horelli, 59, on työskennellyt freelance-toimittajana myös Tanskassa ja Yhdysvalloissa. Brysseliin hän päätyi useamman sattuman summana, vaikka oli jo kertaalleen asettunut takaisin Suomeen. Kaupungin toimittajakulttuuri on yllättänyt iloisesti. "Jos kollega ei ehdi tiedotustilaisuuteen, toinen saattaa pitää puhelinta auki, jotta tämä voi kuunnella sitä. Ei se ole keneltäkään pois, mutta kaikkialla niin ei ole."

! NÄISTÄ SAAT TUKEA EU-UUTISOINTIIN

Osallistu toimittajamatkalle. Euroopan parlamentti järjestää toimittajille vuosittain useita teemoitettuja matkoja Brysseliin ja Strasbourgisiin. Matkaa varten myönnetään apurahoja, jotka kattavat kohtuulliset matka- ja majoituskustannukset. Ohjelmassa on usein myös aikaa omille haastattelutapaamisille. Matkat järjestää parlamentin Suomen-toimisto, joka myös räätälöi EU-koulutuksia toimituksille.

Käytä hyväksi EU-instituutioiden palveluita. Esimerkiksi europarlamentti tarjoaa ilmaiseksi median käyttöön Brysselissä ja Strasbourgissa yhdeksän radiostudiota, neljä multimediastudiota, neljä tv-studiota, promptereilla varustettuja kuvauspisteitä, kuvausryhmän ja valokuvaajan palveluita, kuva-arkiston, mediakirjaston sekä suoraa tv-laatuista kuvaa ja käännettyjä striimejä istunnoista. Lisäksi parlamenttiin akkreditoituneet toimittajat voivat työskennellä parlamentin pressihuoneissa. Myös EU-komissio tarjoaa medialle muun muassa ilmaiseksi studiotiloja.

Pyydä apua. EU-instituutioiden tiedottajat auttavat haastattelujen järjestämisessä ja tietojen hankkimisessa. Parlamentista voi saada myös apua esimerkiksi videoeditointiin. Europarlamentin tutkimusyksikön raportit julkaistaan kaikkien käyttöön.

Lue ainakin nämä. EU-asioiden haltuunottamiseen kirjeenvaihtajat suosittelavat Financial Timesin, Politicon, Euractiven ja EUobserverin seuraamista.

Maria Brianchon, 59, työskenteli ennen europarlamenttia muun muassa Euroopan unionin neuvostossa, Suomen edustustoissa, valokuvatuottajana ja sisustukseen erikoistuneena freelance-toimittajana Ranskassa. "Se mitä teen nykyään on yhdistelmä tätä kaikkea." Taustalla yksi parlamentin multimediastudioista.

"Uutiskynnys on kaikissa maissa korkea"

EU-uutisointi ei jää ainakaan viestintäpanostuksista kiinni. Esimerkiksi europarlamentti käytti viime vuonna viestintään noin kuusi prosenttia 1,95 miljardin euron vuosibudjetistaan. Osuutta korotti vaalivuoden ennakointi.

Parlamentti palveleekin toimittajia kattavasti. Tiedottajat venyvät joskus melko poikkeuksellisiin tehtäviin, kertoo europarlamentin audiovisuaalisten palveluiden parissa työskentelevä tiedottaja **Maria Brianchon**.

Esimerkiksi MTV Uutisten kanssa testattiin pari

kertaa järjestelyä, jossa tiedottaja paikkasi paikan päällä olevan toimittajan puutetta hoitamalla haastattelun nauhalle toimittajan tekemän kysymyslistan perusteella.

"Emme tietenkään pyri korvaamaan toimittajia, emmekä koskaan vaikuta sisältöihin", Brianchon vakuuttaa.

Europarlamentti on EU-instituutioista julkisuuden suuntaan avoimin. EU-toimielimissä on kuitenkin paljon käytäntöjä, jotka poikkeavat kotimaisesta politiikan journalismista. Esimerkiksi parlamentin kahviloissa ja ravintoloissa kuvaaminen on kielletty. Virkamiehet eivät juurikaan anna haastatteluja, joten nimettömien lähteiden käyttö on tyypillistä.

Tiedottajat auttavat eri maiden toimittajia luovimaan monimutkaisissa organisaatioissa. Brianchonin työnkuvaan kuuluu muun muassa akkreditoinneissa auttaminen, parlamentin studioiden ja kuvausryhmien varaaminen, kuvamateriaalien toimittaminen ja haastattelujen järjestäminen.

Lappeenrannasta kotoisin oleva Brianchon pal-

velee kuuden maan toimittajia. Kotimaa on toki niistä mieluisin.

Brianchon näkisi parlamentin studiotilat mieluusti nykyistä ahkerammassa käytössä. Esimerkiksi Yle teki jonkin aikaa säännöllistä EU-osiota *A-studioon*. Nyt sekin on loppu.

"Uutiskynnys on kaikissa maissa korkea", Brianchon sanoo.

Haastavinta Brianchonin työssä on hänen omasta mielestään sytyttää journalisteissa kiinnostus EU-asioihin. Toistuvia virheitä ei jutuissa ole paljon, Brianchon sanoo. Harmittavia joskus kyllä – kuten se, kun tavallista autoa tarkoittava ranskan sana kääntyi lehti jutussa limusiiniksi. Syntynyt mielikuvaa ökyautoista on hankala korjata.

Jos jotain, Brianchon toivoisi EU-journalismin yksinkertaistamista, selkeyttä ja vähän lisää kepeyttä. Häntä ilahdutti valtavasti **Pekka Mykkäsen** toikkarointi *Into piukeena eurovaaleissa* -podcastin mainosvideossa.

"Ei asioita tarvitse esittää aina niin vakavasti."

Marja Honkonen

Miltä tuntuu, kun joutuu kilpailemaan
perheenjäsenen kanssa saman alan
työpaikoista? Entä kun haastateltavat
kuvittelevat jatkuvasti puhuvansa veljelle?
Toimittajina työskentelevät sisarusparit
avasivat perhe- ja työsuhteitaan. ➡

Veljekset Ville (vas.) ja
Olli Seuri ovat toistensa
ammattillisia tukijoita ja
pitävät tiiviisti yhteyttä myös
vapaa-ajalla.

Heini Kilpamäki, teksti • Jaakko Martikainen, Tarmo Lehtosalo ja Heli Saarela, kuvat

Oli yllättävää, kun veli oli muutakin kuin urheilijapoika

Olli Seuri, 36, Ylen toimittaja ja Tampereen yliopiston journalistiikan työelämäprofessori, yhteiskuntatieteiden tohtori

Ville Seuri, 39, Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan sisältöpäällikkö

Ylessä työskentelevät Seurin veljekset löysivät toisensa aikuisuuden kynnyksellä. Ville (oik.) vei Ollin alaikäisenä Helsingin baareihin.”

Ylessä työskentelevät **Ville** ja **Olli Seuri** menevät veronmaksajilta sekaisin. Sähköpostit saapuvat väärin osoitteisiin. Äänet kuulostavat radiossa samanlaisilta. He kuulostavat jopa haastattelunauhalla hämmäyttävän identtisiltä. ”Tämä on aika erikoista, koska olimme aika erilaisia lapsina”, Ville Seuri sanoo.

”Meillä oli Kuopiossa erilaiset kaveripiirit ja mielenkiinnon kohteet. Minä luin paljon, Olli taas pelasi jalkapalloa.”

Eriytyminen erilaisiin kaveripiireihin tapahtui sen jälkeen kun Olli meni kouluun. Sitä ennen hän juoksi mukana isoveljen ja tämän kavereiden leikeissä.

Seuraavan kerran veljekset lähentyivät aikuisuuden kynnyksellä. Olli oli 17-vuotias ja tuli vierailemaan Helsinkiin, jossa Ville opiskeli kirjallisuutta yliopistolla. Isoveli vei baarikierrokselle Kallioon.

”Voiko tällaista kertoa?” Olli miettii kesken haastattelun.

”Voi, kaikki ovat olleet 17-vuotiaina Roskapankissa”, Ville sanoo.

”Katsoin Villeä silloin yöspäin. Eihän minun sivistyksen taso ollut silloin nuorena poikana samalla tasolla.” Olli kertoo.

”Sittenmin olet kyllä saavuttanut sen!” Ville naurahtaa.

Tuohon aikaan Ville huomasi, että joutui asennoitumaan veljeensä uudella tavalla. Ennen hän oli ajatellut, ettei Ollin maailmaan mahtunut juuri enempää kuin intohimoinen jalkapallon pelaaminen ja seuraaminen. Lukioikäisenä veli oli kuitenkin kiinnostunut kaunokirjallisuudesta ja seurasi tiukasti mediaa.

”Oli kiinnostavaa ja outoa löytää veljestä näitä puolia. Meidän suhteeseemme oli aiemmin kuulunut se, että minulla oli oma alueeni ja veljellä oma. Nyt olen tottunut ajatukseen, että Olli ei ole pelkkä urheilijapoika, vaan kiinnostunut sivistyneistä asioista. Silloin on luonnollista, että teet samoja asioita kuin minä”, Ville kiusoittelee.

”Selvä!” Olli sanoo heti.

Sittenmin Olli pyrki ja pääsi opiskelemaan historiaa Tampereen yliopistoon. Villekin oli vaihtanut opiskelukaupungin Tampereeseen ja kirjallisuuden tiedotusoppiin.

”Mielellään journalismista juttelee fiksujen henkilöiden kanssa, ja on mukavaa että yksi tällainen löytyy perheestä.

Ville Seuri, Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan sisältöpäällikkö

Ollikin ajautui tiedotusopin kurssille sivuaineopintoihin. He opiskelivat yhtäaikaaisesti noin vuoden, jotta ”muutamat pubivivat ehdittiin voittaa yhdessä.”

”Kyllä Villen esimerkki on vaikuttanut tiedostamatta paljon uraani. Olin nähnyt Villen opiskelujen kautta, että opiskelemalla tiedotusoppia pääsee harjoitteluihin ja siitä pääsee tosi nopeasti oikeaan palkkatyöhön”, Olli sanoo.

Nykyään poikalasten isinä Olli ja Ville ovat paljon tekemisissä lasten kanssa. Yhteisellä työnantajalla Ylellä he näkevät käytävillä ja käyvät lounaalla säännöllisen epäsäännöllisesti.

”Mielellään journalismista juttelee fiksujen henkilöiden kanssa, ja on mukavaa että yksi tällainen löytyy perheestä. Toki se voi olla muulle perheelle raskasta, kun suvun kokoontumisissa alamme puhua työasioista”, Ville kertoo.

Palton sisarukset Aslak ja Anni-Saara kasvoivat Lapin luonnon ympäröiminä. Kuvassa he ovat kalassa Lemmenjoella.

Omasta kulttuurista toimittaminen on perheasia

Anni-Saara Paltto, 37, Yle Saamen toimittaja

Aslak Paltto, 36, Yle Saamen toimittaja ja *Poromiehen silmin* -dokumentin tekijä

Saamelaiset **Anni-Saara** ja **Aslak Paltto** tekevät toimittajan työtä kieli ja kulttuuri edellä.

"Me olemme saamelaisesta poronhoitajaperheestä. Se on määrittänyt meidän elämäämme pienestä asti. Olemme kulkeneet metsässä ja tunturissa. Tämä on elämäntapa", Anni-Saara valottaa.

Aslak on osa-aikainen toimittaja, sillä hän pitää samalla huolta poronhoidosta. Sisarusten nuorempi pikkuveli hoitaa poroja kokopäiväisesti.

"Taustamme takia en ole vielääkään vakituksissa töissä. Kokopäiväinen toimittajuus ei ole mahdollista", Aslak sanoo.

Sisarukset kasvoivat Inarissa, Lemmenjoen rannalla. Heillä on vain 1,5 vuotta ikäeroa ja lapsena he jakoivat samat metsät ja lastenohjelmat.

"Meillä ei ollut mitään sellaisia rooleja, että jompikumpi olisi ollut enemmän pomo", Anni-Saara kertoo.

Sisarukset kokevat toisensa helposti lähestyttäviksi ihmisiksi.

"Aslak on hyvä ihmisten kanssa, hän ajattelee aina muita. Jos isä ei ollut tullut metsältä, hän huolehti jo lapsena, että isällekin pitää jättää jälkiruokaa."

"Anni-Saara on samanlainen."

Anni-Saara näkee kuitenkin enemmän eroja.

"Aslak on sosiaalinen ja tuntee kaikki. Itse olen pidättäytyvämpi ja introvertimpi. Olemme kaksi ääripäätä myös ammatillisesti. Aslak tykkää pureskella aiheita pitkään ja laajasti. Hänellä ei ole hoppu mihinkään. Itse olen perusuutistoimittaja, joka rakastaa sähköitä ja nauttii uusiin asioihin nopeasti siirtymisestä."

Paltot olivat samaan aikaan Yle Saamen toimituksessa muuttaman vuoden. Silloin työroolit ja perheroolit sekoittuivat hieman.

"Kyllä sanoit aika tiukasti, kun taisin astua varpaillesi. Silloin tiesin, että niin ei pidä tehdä", Aslak sanoo.

"Veljelle saattaa sanoa eri tavalla suoremmin kuin muille", Anni-Saara myöntää.

Mutta vihoissa ei tavata olla, he vakuuttavat. Minkäänlaista kilpailutilannetta heillä ei ole koskaan ollut yksityis- tai työelämässä.

"Sanomme kyllä, jos tulee jotain asiaa, mutta sitten pitää jo päästä eteenpäin."

Kummatkin Paltot opiskelivat alkuperäiskansojen journalismiohjelmassa Kautokeinosssa, Aslak maisteriksi asti. Aslak seurasi Anni-Saaran jalanjälkiä, kun Jyväskylän liikuntatieteellisen ovet eivät armeijan jälkeen auenneet.

Ryhmäpuhelu Pohjois-Suomeen on monella tavalla erityislaatuinen. Sisarukset puhuvat yleensä toisilleen äidinkieltään pohjoissaamea, mutta nyt he puhuvat toisilleen suomea.

Anni-Saara ja Aslak asuvat 250 kilometrin päässä toisistaan.

"Työ on bonusasia, sillä sen takia tulee pidettyä enemmän yhteyttä", Aslak kertoo.

He saattavat kysyä toisiltaan vinkkejä haastateltavista tai miten omaa juttua voisi hioa.

Lisäksi perhe on läsnä työmaalla muutenkin. Nuoremman veljen kihlattu on Palttojen pomo.

"Hyvin se sukulaissuhde on toiminut työpaikalla. Ei se ole häirinnyt. Työasiat työasioina ja perheasiat erikseen", Anni-Saara sanoo.

Veljen irtisanoutuminen vakitöistä oli siskon mielestä rohkea teko

Lassi Lapintie, 32, töissä osa-aikaisena STT:llä. Työskentelee free-tiedetoimittajana *Suomen Kuvalehdelle*. YTM Tampereen yliopistosta. Työskennellyt digitoimittajana *Iltalehdessä*.

Nelli Lapintie, 28, töissä *Iltä-Sanomissa* ttt-sopimuksella ja freelancerina *Länsi-Uusimaassa*. Opiskelee Jyväskylän yliopistossa journalistiikan maisteriohjelmassa.

Kun **Nelli Lapintie** pyrki opiskelemaan journalismia Turun ammattikorkeakouluun 2014, hän sai veljeltään merkittävää apua.

Veli **Lassi** opiskeli Tampereen yliopistossa tiedotusoppia ja oli työskennellyt jo useissa toimituksissa.

"Yritin muistella, millaisia kysymyksiä omista pääsykokeissa oli ollut", Lassi sanoo.

"Muistan, kun laitoit minut kirjoittamaan harjoitukseksi jotain mielikuvitusuutisia. Hiihtokisoissa oli sattunut jokin skandaali. Se oli tosi hyvää harjoitusta, koska minulla ei ollut silloin juurikaan kokemusta toimittajantyöstä", Nelli sanoo Lassille.

Toimittajan ura tuntui molemmista mahdolliselta ammatilta muun muassa siksi, että sukulaisissa oli ollut toimittajia.

Kun pääsykokeet menivät hyvin, ja Nelli pääsi opiskelemaan, sukulainen onnitteli opiskelupaikasta, mutta ei alavalinnasta, sillä tiesi urapolun olevan haastava.

Lapintiet ovat tulleet media-alalle aikana, jolloin työllistymisen vakituiseen työsuhteeseen on aiempaa epätodennäköisempää. Toimeentulo kertyy pienistä puroista, osa-aikaisuuksista ja freetöistä.

Lassi ja Nelli ovat järjestäneet työnsä juuri näin. Lassi tekee osa-aikaisen toimittajan töitä STT:llä ja free-tiedetoimittajan töitä *Suomen Kuvalehdelle*. Nelli opiskelee vielä, mutta tekee samalla tuurauksia uutistoimittajana.

"Koulun lukuisilla kursseilla on puhuttu siitä, että ala on vaikea, eikä vakituisia töitä ole tarjolla. Saa painaa töitä selkähissä. Ei ole ollut yhtään liioittelua", Nelli sanoo.

"Mutta Lassin ja muun lähipiirin kannustamana on jaksanut puskea eteenpäin. Töitä on silti ollut."

Lähipiirin kokemuksista ymmärretään myös se, ettei vakituinen työpaikka ole menolippu auvoon. Lassi irtisanoutui vakituisesta työstä pari vuotta sitten.

Lapintien sisarukset Lassi ja Nelli ovat toistensa tsemppaajia myös työelämässä.

"Työskentelin vakituisena toimittajana *Iltalehdessä* reilut pari vuotta. Ne olivat hyviä kasvun vuosia, mutta kasvun rajat tulivat vastaan ja halusin kokeilla jotain muuta", Lassi kertoo.

"Olit tosi rohkea, kun uskalsit irtisanoutua vakituisesta työstä", Nelli sanoo.

"Kun alalla on vaikeaa työllistyä, koemme, että tsemppaaminen auttaa puolin ja toisin enemmän kuin kilpailu. Niin myös sisarusuhteessa. Verkostot ovat todella tärkeä tapa edetä alalla", Lapintiet sanovat.

Erilaiset luonteetkaan eivät ole este, enemmänkin vahvuus, Nelli sanoo.

"Minä olen varautunut ja hillitympi ihminen, isääni tullut. Nelli on taas äitiinsä tullut, avoin karjalaisluonne", Lassi kuvaillee. ●

**Uusi koti, vanha koti,
opiskelijäkämpä, mummola.
Turvaa jokaiseen kotiin.**

Kotivakuutus -20 %

Alennus koskee uutta koti-irtaimistovakuutusta 1.7.–31.8.2019.
Edun saa ensimmäisen vuoden vakuutusmaksusta.
Ammattiliiton jäsenet saavat lisäksi jatkuvan 10 % alennuksen.

**Soita tai poikkea meille.
Osta verkosta turva.fi**

"Jag önskar Kyrkpressen allt gott" Uppsagd chefredaktör och vd kommenterar för första gången vad som hände i våras

Jeanette Björkvist, text ● Karl Vilhjálmsen, bild

Det är med eftertanke **May Wikström** ställer upp på en intervju och hon gör det med en omedelbar och tydligt formulerad ursäkt. För egentligen, säger hon, kan hon inte kommentera hemskt mycket alls.

Orsaken är det avtal, som gjordes mellan styrelsen och henne gällande det avsked, som den 15 april först offentliggjordes som hennes självvalda beslut och tio dagar senare i nyhetsrapporteringen förändrades till att hon fick sparken. Mer om de turerna kan du läsa i artikeln intill denna text.

"I små sammanhang blir det säkert lätt så att många av de konflikter som uppstår koncentreras till en och samma person. Och nu var jag den personen", säger hon.

Med det syftar hon på de uppgifter som styrelseordförande **Hans Boije** uttalat i den första utomstående nyhetsrapporteringen om uppsägningen. I en intervju för nyhetsbyrån SPT den 25 april formulerade han sig bland annat så här:

"De tuffa omständigheterna har lett till påfrestningar inom organisationen och i rådande läge är det bäst att May går vidare. (...) Jag kan inte kommentera detta närmare av hänsyn till de inblandade personerna, men det handlar om konflikter på redaktionen som har påverkat atmosfären."

Wikström själv varken kan eller vill gå in på vad det här egentligen handlar om. Men visst medger hon att avskedsbeskedet kom som en överraskning, eftersom det fortfarande pågick interna diskussioner om situationen.

Efter det här har hon själv inte alls synts till eller hörts i offentligheten. Det beror dels på att det har krävts tid att samla ihop sig och dels på att få av de journalister som rapporterat om saken ens har försökt efterfråga hennes åsikt. Och då hon försökte ge ett skriftligt svar togs det aldrig in i tidningen.

"Jag har medvetet hållit distans till allt detta, men har ju märkt att de två tidigare chefredaktörerna **Stig Kankkonen** och **Olav S. Melin** har skrivit inlägg, där de tagit ställning för chefredaktörskapet. Sedan inser jag att jag inte för evigt kan gömma mig och därför valde jag att ställa upp nu, om än med begränsade möjligheter att säga någonting alls."

DET SOM hon heller inte behöver säga något om är det som redan är offentligt.

Det gäller utöver de ensidiga utspelen från styrelsens och tidningens tillfälliga lednings sida bland annat hennes karriär, som till största del gjorts som journalist på *Kyrkpressen*, samt förlagsredaktör och utgivningschef vid Fontana Media – det bolag som nu alltså sagt att det inte fanns förutsättningar för henne att fortsätta.

Wikström sökte och valdes 2010 till chefredaktör för *Kyrkpressen*. 2013 ombads hon också att axla vd-rollen vid Fontana Media. I ett pressmeddelande sade Hans Boije, som redan då var styrelseordförande, att "May Wikström har de bästa förutsättningarna att leda den helhet som *Kyrkpressen* och företagets bokverksamhet tillsammans utgör."

I december 2018 premierades hon med kyrkans interna Pro Ecclesia-medalj för sina mångåriga insatser inom de kyrkliga sammanhangen.

Då hette det bland annat att Wikström "berikat enskilda läsares andliga fördjupning, verksamheten i församlingarna samt religionsundervisningen i de finlandssvenska skolorna" och att hon "steg för steg utvecklat *Kyrkpressens* profil och upprätthållit dess goda journalistiska standard" så att tidningen har "ett gott anseende, gärna läses och har en stor betydelse för sammanhållningen i Borgå stift." Dessutom nämndes att vd:n May Wikström tillsammans med styrelsen för Fontana Media "med lyhördhet för församlingarnas önskemål hanterat de

genomgripande utmaningar förändringarna i mediavärlden medför."

NÅGRA MÅNADER efter utmärkelsen fick hon gå.

Hon bemöter konstaterandet med en djup suck och ett utdraget "jaa-a".

"Det har förekommit olika spekulationer om vad som egentligen hände. Jag kan säga att det var inte ekonomiska orsaker, det var inte för att jag fått ett annat toppjobb och det var inte för att jag var allvarligt sjuk som det här hände."

Däremot ska det ha funnits dessa interna konflikter som styrelseordförande Boije ventilerat offentligt och som hon själv inte kan kommentera.

"Jag har varit tvungen att genomföra flera förändringar på grund av de utmaningar medierna står inför, så som att minska *Kyrkpressens* utgivningsfrekvens som en följd av Postens kraftigt höjda distributionskostnader. Alla förändringar har gjorts i samförstånd med styrelsen och jag har alltid värnat om goda journalistiska principer. Att kombinera rollen som chefredaktör och vd medför utmaningar, där det ur redaktionens synvinkel kan bli svårt att skilja på chefsuppgifterna. Helt oaktat det som hänt med mig är det ju en fråga som andra redaktioner behöver fundera på: Vilken är chefredaktörens roll? Branschens krympande resurser har lett till att det skett en glidning där man pendlar mellan att vara en journalistisk chefredaktör och en företagsledare. Det här kan ibland bli problematiskt."

Avskedet till trots försöker hon titta framåt. Mer än tjugo år gav hon till kyrkan och dess publikationskanaler. Nu söker hon en annan väg vidare.

"Trots det som hänt så önskar jag uppriktigt *Kyrkpressen* allt gott. Det är en viktig institution med en central och sammanbindande roll i Svenskfinland." ●

May Wikström hann arbeta som Kyrkpressens chefredaktör i nio år, av dem sex år parallellt som vd för Fontana Media, innan bolagets styrelse i april 2019 meddelade att det inte finns förutsättningar för henne att fortsätta.

Kyrkpressen – plock ur mediebevakningen 2019:

15 april

Fontana Medias styrelse publicerar ett kortfattat pressmeddelande på Kyrkpressens webbplats om att **May Wikström** avgår som företagets vd och chefredaktör för Kyrkpressen. Pressmeddelandet blir en notis i flera finlandssvenska medier.

23 april

Svenska Yle publicerar artikeln "Kyrkpressen mitt i "strukturarbete": Får fler lokala bilagor – ny chefredaktör väljs först i höst". Enbart **Hans Boije** uttalar sig. Redaktionen har inte nått May Wikström för en kommentar.

25 april

HBL publicerar **Mikael Sjövalles** (SPT) artikel: "Chefredaktören fick sparken – bråk och penningproblem bakom Kyrkpressens omorganisering." I artikeln uttalar sig enbart Hans Boije och anonyma källor.

2 maj

Kyrkpressen (9/2019) publicerar artikeln "Boije: Inte förutsättningar för Wikström att fortsätta". Största delen av artikeln handlar om hur Fontana Media arbetar framåt, med ekonomi och strategi. I artikeln uttalar sig enbart Hans Boije.

Uppsägning ledde till kritikstorm

Kommunikationen kring uppsägningen av **May Wikström** har väckt kritik både bland Fontana Medias ägare, allmänheten och bland *Kyrkpressens* tidigare chefredaktörer.

Kyrkpressens tf ansvariga redaktör **Nicklas Storbjörk** kallar den egna rapporteringen "ett misslyckat försök". Biskop **Björn Vikström** säger att det är "olyckligt att det blev en utdragen process" och den tidigare chefredaktören **Olav S. Melin** säger att "tidningen inte visade mod eller prov på god journalistik." Samtidigt säger Fontana Medias styrelseordförande **Hans Boije** att "det hela överdramatiserats" och att "vd:ar slutar och vd:ar börjar, det är inte så hemskt märkvärdigt."

Att mycket gick snett i kommunikationen efter att uppsägningen av May Wikström var offentlig den 15 april i år är många överens om. De olika vändningarna kan du läsa om i tidslinjen.

I dag vill både Fontana Medias styrelse och *Kyrkpressens* redaktion blicka framåt. Hos ägaren, föreningen Församlingsförbundet, finns däremot fortfarande många som väntar på svar och på att Fontana Media ska "återställa May Wikströms goda rykte."

Församlingsförbundet är en förening med cirka 750 medlemmar. Årsmötet är föreningens högsta beslutande organ och på årsmötet den 14 maj gav Hans Boije som vanligt en lägesrapport om Fontana Media.

Mötesdeltagarna var bestörta över hur uppsägningen av May Wikström gått till och särskilt över "den knappa och delvis motsägelsefulla informationen som getts utåt". Mötet bestämde enhälligt att skriva ner en åsiktsyttring i protokollet:

"... Årsmötet framförde sin önskan till förklarets styrelse att försöka korrigera situationen och att i god samarbetsanda försöka återställa May Wikströms goda rykte."

Hans Boije säger i dag att skrivelsen "är ett uttalande och inte ett formellt beslut" eftersom ärendet inte aviserades i möteskallelsen. Styrelsen kommer ändå att diskutera frågan i höst. "Jag vet inte vad vi ska göra i ärendet eller vad man egentligen kan göra. Vi har en överenskommelse med May gällande allting och som med alla sådana överenskommelser kan man inte säga något om innehållet."

Något har Hans Boije ändå sagt i offentligheten. Bland annat har *Kyrkpressens* och *Hufvudstadsbladets* läsare kunnat läsa att uppsägningen handlade om "påfrestningar inom organisationen".

För *Journalisten* säger Björn Vikström att det handlat om "interna samarbetsproblem som utomstående inte haft kännedom om". Problemen ska enligt honom ha pågått ett par år och långsamt blivit värre.

"Den här typen av samarbetsproblem och förtroendekriser är väldigt svåra att lösa. Man ska vara försiktig att peka finger åt det ena eller det andra hållet, det vet jag från församlingssammanhang."

I HÖST INLEDER FONTANA MEDIA letandet efter en ny vd och chefredaktör. Ifall det är just den modellen som ska fortsätta är inte ännu fastslaget men mycket sannolikt.

"I ett så litet företag som Fontana finns det inte utrymme för väldigt stor överbyggnad. Du måste vara operativ och du kan inte bara vara vd. Har du ett brett fält kanske du ibland tappar koncentration, å andra sidan har du en överblick", säger Hans Boije.

Olav S. Melin är däremot kritisk till att en person ska vara både chefredaktör och vd.

"Det är en omöjligt sits. Som vd representerar man företagets ekonomiska intressen och det strider mot den frihet en tidning ska ha, att öppet syna makt-havarna och de egna makt-havarna. För att vara en bra chefredaktör måste man vara totalt oberoende." ●

Lina Laurent

Läs mer om hur *Kyrkpressen* hanterade rapporteringen om den egna tidningen på *Journalistens* webbplats, i artikeln: "Tf ansvariga redaktören: Vi borde aldrig ha gjort det".

Fontana Media Ab

- Grundades 1974.
- Förlag som ger ut böcker och *Kyrkpressen* (upplagan cirka 80 000).
- Har nio anställda av vilka sex jobbar på *Kyrkpressen*.
- Ägs till 100 procent av Församlingsförbundet rf. Alla församlingar i Borgå stift och en rad kyrkliga sammanslutningar är medlemmar. Det finns även enskilda medlemmar.
- Styrelsemedlemmar: **Hans Boije**, ordförande, kyrkoherde, Vörå församling, **Heidi Juslin-Sandin**, programchef, Finlands Röda Kors, **Rainer Karvonen**, Gemensamma kyrkofullmäktiges ordförande, Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet, **Lucas Snellman**, ledande sakkunnig, Kyrkans central för det svenska arbetet, **Bo-Göran Åstrand**, blivande biskop i Borgå stift (avgår i september från styrelsen).
- Ekonomi 2018: omsättning 2,25 miljoner euro, resultat 135 000 euro.

14 maj

Församlingsförbundets årsmöte kritiserar starkt Fontana Medias styrelse. Händelsen rapporteras varken av *Kyrkpressen* eller andra medier.

16 maj

Kyrkpressen (10/2019) publicerar två insändare: "Tack!", av **Catherine Granlund** och "Kom igen *Kyrkpressen*" av **Leif Höck-erstedt** som efterlyser öppenhet. Redaktionen svarar att det varit svårt att rapportera om processen och ber om arbetsro.

30 maj

Kyrkpressen (11/2019) publicerar insändare av **Olav S. Melin**: "Ingen kommentar av May Wikström?". Redaktionen svarar att May Wikström hörts men att hennes svar krävt ytterligare kommentarer.

17 juni

På Fontana Medias bolagsstämma återväljs de tidigare styrelsemedlemmarna. Styrelsen beviljas ansvarsfrihet för 2018. På mötet representerades ägaren, Församlingsförbundet rf, av biskop **Björn Vikström**.

Emojier som journalistik

När journalister lockar läsare att dela artiklar på Facebook har det konsekvenser för själva nyheten. Det skriver **Yngve Benestad Hågvar** i en debattartikel i *Dagbladet* (22.2.2019). Hågvar, som är första amanuens vid journalistutbildningen på Storbyuniversitetet i Oslo, utgår från sin egen studie om hur *Dagbladet* och NRK använder Facebook.

Trafiken till nyhetssajterna drivs av sociala medier och bland dem är Facebook i en särställning. Därför kan vi inte längre enbart tala om nyhetsvärden, skriver Hågvar. Efter som nyhetskonsumenten tenderar att dela artiklar som väcker känslor, och som får hen att framstå på ett visst sätt, är "delningsvärdet" lika viktigt.

Därför tenderar nyhetsredaktionernas statusuppdateringar på Facebook att vara subjektiva. Journalister tolkar nyheterna för läsarna på ett sätt som vore omöjligt i själva artikeln. Hågvar ringar in fem strategier som redaktionerna använder sig av: emojier, direkta frågor, uppmaningar, känslouttryck och explicit subjektiva åsikter.

Den sistnämnda står starkast i kontrast med traditionell nyhetsjournalistik men överlag menar Hågvar att när journalister jagar delningar och reaktioner — genom att signalera vad läsaren ska tycka om artikeln — så riskerar nyhetsvärdet att komma i andra hand.

De flesta journalister känner säkert igen någon av strategierna. Att i samband med en neutral nyhet fråga om läsarnas egna erfarenheter och åsikter — "Vet du hur man bäst svalkar en hund som fått alldeles för varmt?" — eller uppmana dem att undvika en viss gata på grund av gatuarbete är rätt odramatiskt.

Som journalist jag har själv skrivit sådana uppdateringar. Men som nyhetskonsument reagerar jag allt oftare på nyhetsmediernas tonfall på Facebook.

Det som sticker i ögonen är bland annat att nyheter om dödsfall får journalister att uttrycka sitt deltagande i sorgen,

ibland med en gråtande emoji. Likaså föregås nyheter om brott av fördömande ord, ibland av en arg emoji.

Är en saklig rapportering om tragedier otillräcklig? Måste journalister därför uttrycka sin sorg? Står hela redaktionen bakom statusuppdateringar som fördömer misstänkta brott?

Exemplen är från finskspråkiga medier. En snabbkoll med ansvariga på KSF Media och Svenska Yle avslöjar en mer återhållsam strategi. Emojier är inte förbjudna men innehållet i artikeln styr statusuppdateringen.

Står hela redaktionen bakom statusuppdateringar som fördömer misstänkta brott?

En statusuppdatering är en bråkdel av den journalistik som uppdateringen annonserar. Någon vill kanske säga att uppdateringarna, oavsett om de är oskyldiga eller ifrågasättbara, inte ska räknas som journalistik. Jag håller inte med. Uppdateringen är mångas första kontakt med den journalistik som följer och att fånga läsarens uppmärksamhet är i det här fallet att färga den.

Det familjära tonfallet riskerar erodera journalistikens auktoritet, alltså den typ av auktoritet som följer av sakkunskap. Vad händer med synen på den journalistiska sakkunskapen om dess "säljargumentet" är motsatsen: det subjektiva, värde-laddade och känslodrivna? Den blir lättare att avfärda.

De fem strategierna skapar illusionen att journalister och läsare kommer närmare varandra. I verkligheten gör de inte det. Istället kommer läsarna längre bort från att förstå vad journalistik är.

Dan Lolax ● Twitter: @danlolax
Skribenten är redaktionschef på Kommuntorget.

FÖRE DEADLINE

Österbottens Tidning söker kontinuitet med ny chefredaktör

Österbottens Tidning kommer snart att få en ny chefredaktör. **Kenneth Myntti** tillträdde posten för tre år sedan och kommer, när efterträdaren är utsedd, att ägna sig åt att skriva ledare och andra opinionstexter i tidningen på heltid. Sista juli gick ansökningstiden ut i den interna rekryteringen.

"Det har kommit in en förväntad mängd ansökningar. Vi sätter igång med att intervjua kandidaterna nästa vecka (vecka 34, red.anm.)", säger **Niklas Nyberg**, VD och chefredaktör på HSS Media.

Kandidaten som söks är, enligt Nyberg, en person som har goda ledaregenskaper och hög publicistisk kompetens.

"Det ska vara en person som stöder och peppar

sina medarbetare i en ständigt föränderlig bransch. Målet är att få kontinuitet på chefredaktörsposten, men samtidigt inser vi att det är en utmanande stol att sitta på. Vi måste respektera att personer behöver få göra annat efter några år på en krävande post."

Från personalens håll efterlyses en chefredaktör som är lyhörd för personalens synpunkter.

"Det är jätteviktigt att chefredaktören tar med sig hela redaktionen i sin vision och kan skapa en god laganda. På så vis får man också mer ut av personalen", säger **Anna Sourander**, redaktionens huvudförtroendeman på HSS Media.

Hon ser branschens förändringsbehov som en orsak till att chefredaktörer kommit och gått i takt under de senaste fem–sex åren.

"På HSS Media har vi haft medvind och arbetsro på senare tid, men vi hade flera samarbetsförhandlingar under några år. Vi har sett täta byten även på KSF Media och i andra mediehus och chefsbyten hänger mycket ihop med de ekonomiska förutsättningar som råder inom branschen."

Myntti tvingades bort från *Vasabladets* ledarredaktion 2011, bland annat för att dåvarande chefredaktören **Camilla Berggren** ansåg att hans åsikter om svenskans ställning i Finland var för radikala och inte stämde överens med *Vasabladets* linje i frågan. Han övergick då till att leda *ÖT:s* samhällsredaktion och har sedan dess hört till den tidningens ledarskribenter.

Johan Svenlin

FOKUS

Ville Palonen matkailee työkseen

Manu Marttinen, teksti ● Ville Palonen & Yaroslava Troynich, kuva

Matkajuttu. Kaikkihan sellaisen osaavat tehdä, jos osaavat tehdä juttuja ja matkailla. Matkailutoimittaja ja valokuvaaja **Ville Palonen** törmää usein vähätteleviin käsityksiin omasta työstään.

”Matkajuttukeikan luullaan tarkoittavan sitä, että lomailaan viikko ja kirjoitetaan jälkikäteen jotain diibadaabaa. Ikävä kyllä tällaista myös näkee joissain julkaisuissa”, Palonen sanoo.

Väärrien käsitysten takia kaikki lehdet eivät halua maksaa matkailujutuista kunnollisia palkkioita. Joidenkin tilaajien takaraivossa jyskyttää ajatus siitä, että reissut ovat silkkaa hauskanpitoa – ja eihän työn kuulu olla hauskaa. Ja jos se on, ei siitä ainakaan pidä maksaa.

Kiinnostavan matkajutun tekeminen on oikeasti haastavaa työtä, vaikka se on usein myös uskomattoman kivaa.

”Pidän silti ohjenuorana parikymmentä vuotta sitten oppimaani vertausta: Vaikka joisin työkseni samppanjaa, siitä pitää saada kunnon palkka”. ●

Ville Palonen kävi kesällä jo perinteeksi muodostuneella automatkalla Pohjois-Norjassa ja Käsivarren Lapissa. ”Rakastan vuoria, en saa niistä tarpeekseni. Saanatunturin laelta avautui hengästyttävän karu erämaaisema.”

Lue Ville Palosen vinkit hyvän matkajutun tekemiseen: journalisti.fi

Palstalla esitellään Journalistiliiton jäseniä työssään.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan
jäsen.

Pari klikkausta voittaa pään raapimisen

”Mä ihmettelen toimittajia, jotka ei osaa googlaa Kotuksen ohjeita. Kaikkea ei voi itse muistaa, mutta lähes kaiken voi tarkistaa alle minuutissa”, kirjoitti *Kalevan* toimittaja **Laura Kangas** taannoin Twitterissä.

Kotus eli Kotimaisten kielten keskus on julkaissut 2010-luvulla verkossa valtavan määrän tietoutta. Maininnan arvoisia ovat etenkin Kielitoimiston sanakirjan ilmaisversio ja ohjeita yhteen kokoava Kielitoimiston ohjepankki. Vielä viime vuosikymmenellä kirjoittajien ja editoijien piti useissa asioissa turvautua joko muistikuviansa tai painettuihin kieliooppaisiin, jotka sijaitsivat toimituksissa milloin missäkin.

Nettipalveluistakaan ei ole aina apua. Kieli ei elä tyhjiössä, joten eteen tulee alati uusia pulmia. Esimerkiksi Britannian EU-eron nimitys esiintyi suomalaisessa mediassa pitkään lähinnä muodossa Brexit eikä brexit, koska Kielitoimisto julkaisi linjauksensa verrattain myöhään.

Joskus ohjeet saattavat jäädä pimentoon, jos ei tiedä tarkkaan, mitä etsii. Esimerkiksi Kielitoimiston ohjepankista ei välttämättä löydy vastausta joihinkin taivutusongelmiin, jos rektio ei ole terminä tuttu. Toisaalta Kotus olisi voinut pohtia vielä kertaalleen, kannattaako ulkomaisten paikannimien suomenkielisiä versioita esittelevälle verkkopalvelulle antaa nimeksi Eksonyymit.

Myös arvailu ja kritiikitön googlailu ovat journalistissa edelleen turhan yleisiä menetelmiä varsinkin kiireessä. Ilahduttavan moni toimittaja on kuitenkin vähitellen löytänyt luotettavat verkkopalvelut.

Vaikka Kielitoimiston ohjeet ovat yleensä tarkoin harkittuja, toisinaan niissäkin voi havaita jännittäviä piirteitä. Esimerkiksi menu-sanana partitiivi on tyypillisesti menua, mutta ääntämyksen [mənyˈ] perusteella Kielitoimiston sanakirja tarjoaa myös muodon menua – ja menutä. Kuka uskaltaa kokeilla ensimmäisenä?

TUTKITTUA

Pohjoismainen toimittaja on kriittinen

Kansainvälisen tutkimuksen mukaan toimittajat kaikkialla maailmassa ajattelevat, että journalismilla on poliittinen tehtävä. Poliittisuus ottaa kuitenkin eri muotoja eri maissa. Esimerkiksi Suomessa journalistit ajattelevat olevansa kriittisiä, kun taas Kiinassa ihanteena on yhteistyö hallinnon kanssa.

Journalism-lehdessä julkaistiin kesäkuussa tutkimus, jossa vertailtiin toimittajien normatiivisia rooleja eri puolilla maailmaa. Aineistona käytettiin *Worlds of Journalism Study* -kyselyn vastauksia vuosilta 2012–2016. Kyselyssä toimittajia oli pyydetty listaamaan journalistin kolme tärkeintä roolia. Tutkijat ryhmittelivät aineistoa sisältöanalyysin avulla ja saivat selville kiinnostavia asioita toimittajien itseymmärryksestä.

Kansainvälisesti tärkeimpiä toimittajien rooleja olivat tiedottaja, vahtikoira, kouluttaja, reportteri, tutkija ja valvoja.

Suomi, muut Pohjoismaat sekä saksankieliset maat muodostivat vastauksissa yhdenmu-

kaisen alueen. Täällä journalistit näkivät itsensä kriittisen valvojan roolissa. Englanninkielisessä maailmassa korostui vahtikoiran rooli. Sen sijaan Ranskassa, Espanjassa ja Italiassa toimittajat ajattelivat olevansa ennen muuta neuvottelijoita tai analyttisiä ohjeistajia.

Euroopan sisällä erot olivat pieniä. Isompi kuilu löytyi länsimaiden ja joidenkin Aasian ja Afrikan maiden väliltä. Monissa epädemokraattisissa maissa, kuten Kiinassa, journalistin rooliin kuului vahvasti yhteistyökumppanuus hallinnon kanssa.

Eräissä kehittyvissä Aasian ja Afrikan maissa toimittajat pitivät itseään ennen muuta kouluttajina, mikä johtunee heidän tavallista kansaa korkeammasta koulutustasostaan. Muutamassa köyhässä maassa korostui myös toimittajien rooli sosiaalisten ongelmien tunnistajina ja

muutosten edistäjinä.

Kaikkialla maailmassa toimittajat ajattelivat palvelevansa yhteiskuntaa ennen muuta politiikan kautta. Aineistossa esiintyi hyvin vähän viittauksia palvelujournalistisiin tehtäviin, kuten viihdyttämiseen tai arkisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Juha Matias Lehtonen

Tommy Pohjola, 49, aloittaa *Journalistin* määräaikaisena toimittajana 2. syyskuuta. Pohjola on työskennellyt *Hufvudstadsbladetissa* eri tehtävissä vuodesta 1995 lähtien. Tällä hetkellä hän on työskentelyvapaalla lehden uutistoimituksesta. Pohjola on kirjoittanut myös kirjoja, joista tunnetuin käsittelee Helsingin metrohankkeen päätöksentekoa ja pitää metroaiheista blogia.

Tommy Pohjola on kokenut penkoja

Mikä veti töihin Journalistiin?

Oman alan hieno, uudistuva lehti ja journalismi työn aihepiirinä kiinnostivat. Myös *Journalistin* nettiiudistukseen osallistuminen kiinnostaa.

Mikä työnsi Hufvudstadsbladetista?

Viime vuosien yt-neuvottelut ovat olleet raskaita ja laskevat väkisin työilmapiiriä. Lähdön syy ei kuitenkaan ollut se, vaan halu tehdä jotain uutta. Olen ollut *Hbl:ssä* 1990-luvun puolivälistä ja kirjoittanut jo pitkään Helsingin ja pääkaupunkiseudun politiikasta ja asukkaista. Olen kaksikielinen, ja myös journalismin tekeminen vaihteeksi suomeksi viehättää.

Jätätkö vakipaikkasi Hbl:ssä?

Kyllä. Olen *Journalistissa* vajaan vuoden ja katsotaan sitten, mitä keksin. Tämä on mahdollisuus kaikin puolin.

Mitä olet lukijana rakastanut Journalistissa?

Viime aikoina *Näinkö on?*-juttusarjaa. Siinä on pirteä, hyväntuulinen ote. Koko *Journalisti* tuntuu tärkeältä lehdeltä kaiken fakenews-mölyn ja journalismista väitetyt keskellä.

Mitä olet inhonnut Journalistissa?

Se on aika voimakas sana – ei tule mieleen mitään. Joskus olen miettinyt, voisiko hyvistä ruotsinkielisistä jutuista tehdä suomeksi jonkun version.

Nimitysuutisessa kehuttiin verkko-, some- ja kuvaustaitojasi. Minkä esittelet ensimmäisenä *Journalistin* lukijoille ja miten?

Jaa-a, pitää sopia toimituksen kanssa. Omasta mielestäni hyvä taito on myös se,

että tykkään tehdä kaikkea ja teen, enkä mieti ihan liikaa.

Olet penkonut intohimoisesti pääkaupunkiseudun metrohankkeiden käännteitä. Mitä se on opettanut?

Pienessä toimituksessa toimittajan pitää oma-aloitteisesti penkoa asioita. Aiheet on hyvä seurata loppuun asti. Tosin metrokeissi on valitettavasti kestänyt vuosikausia.

Mikä on parasta Suomen ruotsinkielisessä journalismissa?

Se on elinvoimaista, vaikka toimittajia ei ole paljon. On terveitä voimakkaita paikallislehtiä ja hyviä toimittajia, jotka tekevät juttuja myös maailmalta.

Entä suomenkielisessä?

Tutkivaa journalismia tehdään pienissäkin toimituksissa. Hyviä erikoisosajia on paljon. Esimerkiksi urheilujournalismi on hienosti kehittynyt kaverijournalismista kriittisemmäksi.

Oletko koskaan haastatellut toista journalistia?

Päivälehdessä en kovin usein, mutta en usko sen olevan kauhean erilaista. Toki haastatteluissa auttaa, että olen itse tehnyt samanlaisia töitä.

Mitä teet vapaa-ajalla?

Luen. Seuraan futista ja pojan nappula-futista. Hoidan perheeseemme keväällä liittynyttä bengalinkissaa. Sen nimi on Nansen norjalaisen seikkailijan ja diplomaatin **Fridtjof Nansenin** mukaan. Kissa on kuitenkin tyttö.

Nina Erho

Alaston paparazzi nappasi uutiskuvan

Hämeenlinnan Kaupunkiuutiset oli menossa painoon syksyisenä perjantaiaamuna vuonna 1997. Lehdessä oli vajaan puolen sivun juttureikä. Tuumailin porukoille, että mitä jos se tanskalainen kadoksissa oleva kaksois-poliisimurhaaja olisikin Hämeenlinnassa. Kysytään poliisilta, miten asiaan tulisi varautua.

"Heh, Järvelän mielikuviutus leijuu taas omissa sfääreissään", kuului vastaus. Reikä siis täytettiin jollakin Kanta-Hämeen talousnäkyä kartoittavalla puffilla.

Lauantaina levisi tieto, että murhaaja oli otettu kiinni hämeenlinnalaisessa hotellissa. Suivaantuneena hain kameran ja kaahasin Vaakunaan. Kävelin sisälle ja aloin laukoa respasta yleiskuvia. Koin olevani urani huipulla, kun sain muutaman paparazzi-huudon.

Illemmalla kiiruhdin suihkusta avaamaan tv:n uutislähetystä. Siellä Hämeenlinnan poliisipomo kertoi, että murhasta epäiltyä lähdetään juuri siirtämään Helsinkiin. Asuin poliisitalon vieressä.

Sammutin valot, avasin verhot ja kas: sisäpihalla noin 35 metrin päässä odotti auto poliisimuurin ympäröimänä. Vielä vettä tippuen kaivoin kameran laukusta, vaihdoin zoomin ja otin matalan tähtäysasennon kylmälle ikkunalaudalle. Hetken kuluttua oranssiin puettu hahmo kävelytettiin autoon. Napsin kuvia sen minkä filmikameralla kerkesin. Sitten vaatetta päälle ja ihmettelemään, että olinko ainoa tuon talutuksen kuvannut.

Juttu kelpasi nyt lehteen. Myös tummahko kuva. *Hesari* ja iltapäivälehdetkin tsekkasivat negani, mutta totesivat ne julkaisukelvottomiksi.

Jukka Järvelä

Kirjoittaja on alaa vaihtanut toimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? KERRO SIITÄ TÄLLÄ PALSTALLA.

Helsingin Sanomien datadeskin esimies Juhani Saarinen, tuottaja Emma-Leena Ovaskainen ja data-journalisti Päivi Ala-Risku saavat pian uusia työkavereita, kun lehti palkkaa viisi uutta digijournalistia. Feature-journalismin tuottajaksi siirtyy Juho Salminen Ylestä. Muut rekrytoinnit ovat vielä haastattelu-vaiheessa.

HELSINGIN SANOMAT PALKKAA VIISI UUTTA DIGIJOURNALISTIA – MITEN DIGI-ALV:N LASKU NÄKYVÄ MUISSA TOIMITUKSISSA?

Nina Erho, teksti • Liisa Huima, kuva

Lisää toimittajia, halvemmat digitilaukset vai lisää rahaa osakkeenomistajille? Digilehtien ja sähkökirjojen arvonlisävero laski heinäkuun alussa 24 prosentista kymmeneen. *Journalisti* selvitti, miten suurimmat sanomalehdet käyttävät säästävän rahan.

Helsingin Sanomat uutisoi 26. kesäkuuta, että arvonlisäveron lasku mahdollistaa osaltaan digijournalismin kehittämisen ja viiden uuden digijournalistin palkkaamisen. Lehti on myös lisännyt Espoon, Vantaan ja Keski-Uusimaan paikallissisältöjen tuotantoa verkossa ja paperilla. Uutisen mukaan digitilauksen hinnat pysyvät ennallaan.

ISOIMMAT MAAKUNTALEHDET suuntaavat "alv-rahoja" lehden kehittämiseen tai digitilauhintojen laskeamiseen, ilmenee *Journalistin* elokuussa päätoimittajille tekemästä sähköpostikyselystä.

Lehdentekoon kertovat panostavansa *Keskisuomalainen* ja *Etelä-Suomen Sanomat*, mutta lupaukset eivät ole kovin yksityiskohtaisia.

"Investoimme lehden laatuun: kiinnostaviin sisältöihin, järjestelmien toimintavarmuuteen ja käyttöliittymään. Kun sanomalehdille asetettiin arvonlisävero, lehden hintaa ei nostettu. Nyt veronalennus kompensoi pieneltä osin silloista kannattavuuden heikkenemistä", sanoo *Etelä-Suomen Sanomien* **Markus Pirttijoki**.

Pirttijoki ei osaa vielä sanoa, tuoko veronalennus lehteen lisää journalistisia työpaikkoja.

DIGITILAUSTENSA HINTOJA laskivat kesällä *Aamulehti*, *Ilkka*, *Satakunnan Kansa* ja *Karjalainen*, kaikki noin 11 prosenttia.

"Siirsimme alv-alennuksen suoraan digitilauhintoihin samalla logiikalla kuin aikanaan lehtitilauksen muututtua arvonlisäverolliseksi vero tuli tilaajille hinnan päälle. Journalismin ja digitaalisiin ratkaisuihin olemme panostaneet paljon ja teemme sitä jatkossakin, mutta tämä alv-raha ei olisi meidän tapauksessamme ollut niin merkittävä potti, että sillä olisi kesää tehty", sanoo *Karjalaisen* **Pasi Koivumaa**.

Lapin Kansa ei tee erillisiä alv-investointeja ja pitää tilaushintansa ennallaan. Veronalennuksen vaikutuksia käynnissä oleviin yt-neuvotteluihin päätoimittaja **Antti Kokkonen** ei arvioi.

Savon Sanomat laski digitilauhintaansa jo vuoden alussa. Lehden yt-neuvotteluissa vähennystarpeet eivät työnantajan suunnitelmien mukaan kohdistu digisisältöjen tuottamiseen, sanoo päätoimittaja **Seppo Rönkkö**.

DIGITAALISTEN JULKAISUJEN arvonlisäveron alentaminen kuului Journalistiliiton kesällä 2018 julkaisemiin hallitusohjelmatavoitteisiin.

Lehtitilauksen verokanta nousi nollasta yhdeksään prosenttiin vuonna 2012. Samana vuonna lehtitaloista katosi noin tuhat työpaikkaa. Media-yhtiöt perustelivat irtisanomisia muun muassa arvonlisäveron nousulla. ●

Myös Kalevassa oli kyselyn aikoihin yt-neuvottelut. Vastauksia Journalistin kyselyyn ei saatu sieltä eikä Turun Sanomista.

HUOLELLINEN TÖISTÄ SOPIMINEN HELPOTTAA ASIAKKAAN JA FREELANCERIN ELÄMÄÄ

Keväällä minulle soitti hätäntynyt toimittaja, joka oli joutunut ongelmiin asiakkaan kanssa. Toimittaja oli innostunut asiakkaan yhteydenotosta, suunnitellut juttusarjaa pari viikkoa, etsinyt haastateltavia, sopinut tapaamisia ja kirjoittanut jo ensimmäisen jutunkin. Kun toimittaja lähetti laskun, asiakas kieltäytyi maksamasta.

Asiakkaan mielestä ideaa oli vasta pohdittu yhdessä, toimittaja puolestaan oli tulkinnut, että työ oli tilattu. Kun sopimusta ei ollut, toimittaja ei saanut palkkiota jo tehdystä työstä.

KOSKAAN EI KANNATA LUOTTAA siihen, että vaikeiksi koetut asiat ratkeavat ja hoituvat itsestään, jos niistä ei sovita. Vaikka suullinen sopimuskin on sitova, erimielisyyksien tullen sovittua on vaikea osoittaa, jos tietoja ei ole kirjattu. Siksi sovitut asiat olisi syytä kuitata vähintään sähköpostitse tai laatia kirjallinen sopimus, joka tuo turvaa molemmille osapuolille.

Freelancerilta tilattavasta työstä kannattaa sopia tarkasti jo tilausvaiheessa, vaikka sopiminen vaatii työtä ja viitseliäisyyttä sekä työn ostajalta että myyjältä. Sopimisen vaiva säästää suuremmilta ongelmilta, joiden taustalla ovat usein ääneen lausumattomat odotukset, oletukset ja erilaiset tulkinat.

MITEN LÄHTEÄ SOPIMAAN? Sopivan tekijän löytäminen on helpompaa, jos asiakas osaa kuvata työn vaatimukset. Työnkuvauksen perusteella myös freelancer osaa arvioida, onko hän työhön sopiva tekijä ja voiko hän tehdä työn vaaditussa aikataulussa odotusten mukaisesti.

Vaikka ulkoistettaessa työstä halutaan eroon,

työn suunnittelu ei saisi päättyä ostajan päässä siihen, kun päätös ulkoistamisesta tehdään. Hyvä tilaaja näkee työtä tilatessaan sen verran vaivaa, että antaa freelancerille riittävät eväät työhön ja mahdollisuuden onnistua työssään.

MITÄ TYÖSTÄ TULISI TIETÄÄ? Tilaaajan kannattaa miettiä, mitä osaamista työssä tarvitaan, miten vaativa ja laaja työ on, millaista käsittelytapaa tai otetta toivotaan, mikä on työn näkökulma ja aikataulu.

On hyvä määritellä myös työn laatu, mitä laadulla tarkoitetaan ja miten paljon työhön halutaan panostaa. Tarvitaanko lyhyt teksti vai perusteellisempi juttu, jonka taustatyöhön käytetään aikaa?

Riittääkö yksi kuva someen tai halutaanko laajempi kuvakattaus myöhempää käyttöä ja eri julkaisukanavia varten? Miten laajat tekijänoikeudet ostetaan?

Halutaanko, että tekijä tiedottaa työn etenemisestä ja lähettää ensimmäisen version aiemmin katsottavaksi ja osallistuu kokouksiin tai haluaako ostaja vain valmiin jutun määräpäivään mennessä?

Vastausten pohjalta pystyy haarukoimaan myös työstä maksettavan palkkion. Jos asiakas ei tiedä mitä haluaa, freelancer voi auttaa asiakasta tarpeiden kartoituksessa ja kuvaamisessa, tarjota työn ideointia ja tehdä tarjouksen vaikka useammasta erilaajuisesta ja -hintaista vaihtoehdosta.

AVOIMELLA KESKUSTELULLA, neuvottelulla ja sopimisella rakennetaan luotettava yhteistyösuhde, jossa molemmat tietävät, mitä toinen odottaa.

Silloin asiakaskin yleensä saa mitä tilaa. Sopimus sitoo molempia osapuolia, tuo turvaa, vähentää kysymyksiä ja antaa molemmille osapuolille työrauhan. ●

Raskaus ei ole syy olla jatkamatta määräaikaaisuutta

Toimittaja oli työskennellyt määräaikaaisissa työsuhteissa samalle työnantajalle jo useamman vuoden. Kun hän ilmoitti äitiysvapaasta, työnantaja sanoi päättävänsä työsuhteen jatkosta vasta vapaan jälkeen.

Työnantaja ei ole velvollinen tarjoamaan työtä määräaikaaisessa työsuhteessa olevalle ja saa palkata myös toisen henkilön samoihin tehtäviin määräaikaaisuuden päätyttyä. Työsuhteen päätyminen tai määräaikaisuuden jatkuminen ei saa kuitenkaan riippua raskaudesta tai muusta syrjivästä syystä.

Toimittaja oli ensin yhteydessä luottamushenkilöön, joka puolestaan oli yhteydessä minuun. Olimme sitä mieltä, että työnantaja on tekemässä väärin. Tapasin toimittajan yhdessä luottamus henkilön kanssa ja sovimme, että luottamus henkilö on yhteydessä työnantajaan.

Muutaman keskustelun jälkeen työnantaja ymmärsi, että oli tekemässä virheen, jolla voi olla raskaat seuraukset, ja päätti jatkaa toimittajan työsuhdetta uudella määräaikaaisella sopimuksella ennen äitiysvapaan alkua.

Raskauden tai äitiyden takia voi tulla helposti syrjityksi huomauttamattaan. Aina työnantajakaan ei ymmärrä tekevänsä väärin. On erittäin tärkeää tunnistaa tilanteet, joissa työsuhteen päättymisen syy voi olla epäasiallinen tai syrjivä.

Rami Lindström

Kirjoittaja on Journalistiliiton lakimies.

Hanna Kokkonen ● hanna.kokkonen@mediakunta.fi
Kirjoittaja on Journalistiliiton perustaman Mediakunnan toiminnanjohtaja.

Mediakunta on Journalistiliiton tammikuussa 2017 perustama osuuskunta journalistille ja viestinnän ammattilaisille.

Intohimoinen tekniikkatoimittaja

TOIMITTAJA TERO LEHTO
25.5.1978 ESPOO – 3.7.2019 HELSINKI

Tero Lehto työskenteli *Kauppalehdessä* ja *Tekniikka&Taloudessa* vuodesta 2013 lähtien, viimeksi *Kauppalehden* uutistoimittajana Alma Talentin uutistoimituksessa. Aiemmin hän työskenteli 3T-tekniikkalehdessä sekä *Mikrobitin* ja *Tietokoneen* avustajana.

Lehto oli poikkeuksellinen ihminen. Hän suhtautui teknologiaan ja journalismiin intohimoisesti. Hän oli tavattoman kiinnostunut laitteista ja niiden toiminnasta ja osasi kertoa niistä muillekin kuin insinööreille. Miten tahansa mitattuna Lehto oli Suomen johtavia tekniikkatoimittajia.

Lehto oli syntymästään saakka vaikeasti liikuntavammaisen. Hän muistuttaa meitä siitä, että vammaiset voivat tehdä täysipainoisesti töitä ja olla työyhteisöjen jäseniä. Uransa alkuvaiheessa hän

saattoi kohdata ennakkoluuloja, mutta hänen väkevä henkensä otti selkävoiton ruumiista. Osaamisellaan ja huumorillaan hän voitti ihmiset puolelleen.

”Jos olisin koko elämäni sinnitellyt eläkkeellä, elämän laatu ja edellytykset olisivat aika paljon huonommat. Se ajatus on aika hurja”, Lehto sanoi viime syksynä *Journalistissa*.

Työn lisäksi Lehdolla oli aktiivinen yksityiselämä. Hänen lähipiiriinsä kuuluivat äiti ja kaksi veljeä perheeseen.

Arno Ahoniemi

Kirjoittaja on Kauppalehden vastaava päätoimittaja.

Kotiseutu- ja paikallislehtimies

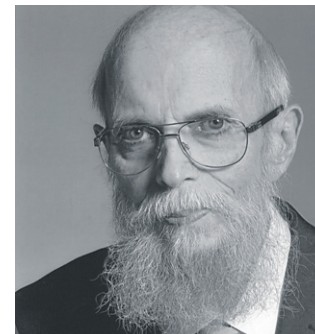
PAIKALLISLEHTIMIES KURT RATIA
28.9.1943 LAHTI – 11.3.2019 HYVINKÄÄ

Kaksikieliseen perheeseen syntyneen ”**Kurren**” lapsuutta varjosti keuhkokuumeen jälkitautila alkanut sydämen vajaatoiminta. Sairausten vuoksi hän vietti lapsuudessaan pitkän ajan Helsingissä sairaalassa.

Utelias ja seurallinen lapsi tutustui sairaalassa ihmisiin ja kuuli monia tarinoita, jotka avasivat näköaloja erilaisiin elämän piireihin. Kokemuksesta syntyi innostus ja aktiivisuus, joka jatkui läpi koko elämän.

Ylioppilaaksi Kurre kirjoitti Teräkosken Yhteiskoulusta. Ylioppilaaksi kirjoitettuaan Kurt aloitti toimittajana *Hyvinkään-Nurmijärven Uutisissa* keväällä 1967. Pian Kurt siirtyi kotiseudulle Janakkalaan *Kotokulma*-lehteen.

Kurt toteutti haaveensa omasta lehdestä, kun aloitti vuonna 1973

Jokelan Seutu -lehden kustantajana ja päätoimittajana Tuusulan Jokelessa. Omasta lehdestä Kurt siirtyi päätoimittajaksi Tuusulan *Kellokaaseen*. 1990-luvulla työura vei *Mäntsälän Lehteen*, missä hän työskenteli toimittajana lähes kaksikymmentä vuotta ennen eläkkeelle jäämistään.

Kurt oli taitava lehtitoimittaja, joka myös kuvasi itse. Hän haistoi uutiset ja löysi lukijoita kiinnostavan näkökulman. Hän oli aktiivinen keskustelija, mistä hänet muistetaan lämmöllä ja kiitollisuudella.

Kyösti Ratia ja Liisa Ansio

Kirjoittajat ovat Kurt Ratian lapsia.

Intohimona radio

TOIMITTAJA HEIKKI PELTONEN
27.6.1947 UUSIKAUPUNKI – 3.7.2019 MERIKARVIA

Sivistynyt. Lojaali. Innostava. Kuunteleva. Kannustava. Suojeleva. Laajalainen. Uuttera. Vaativa. Pedantti.

Me työtoverit jäimme kiitollisina kaipaamaan **Heikki Peltosta**, jolla oli komea ura Ylessä 1971–2016. Teimme radiota poikkeuksellisen lahjakkaan ihmisen kanssa.

Heikki piti suunnittelun ja päivittäisohjelmien vetäjänä 1975 lähtien kahtia jaettua Ylen suomenkielistä radiota koossa. Ilman Heikkiä ei 1990 olisi syntynyt sellaista kolmen radiokanavan Yleä, jollaisen saimme. Etenkin *Radio Suomen* kokoaminen maakuntaradioiden, uutisten sekä niitä täydentävän valtakunnallisen ohjelmiston yhtenäiseksi kanavaksi vaati huimaa ponnistelua. Heikki oli siinä elementissään.

Kehitettyään 1997–2002 radion uusia palveluja (Internet, Puhe,

KUVA: SEPPO SARKKINEN/YLE

Aino) Heikki johti koko radiotarjonnan hiomista 2002–2007. Ura huipentui ensin 2008–2010 Yle Radio 1:n päällikkyyteen ja vielä eläkeikäisenä paluuseen unelmatyöhön, toimittajaksi *Ajankohtaiseen Ykköseen*. Heikki oli esimerkiksi juontaja, haastattelija, väittelijä ja pakinoitsija.

Radion suuri rakastaja Heikki on poissa. Muitakin intohimoja hänellä oli. Perhe. Elokuva. Sienestys. Urheilu. Eikä vähiten Italia/Toscana.

Heikki Vuohelainen

Kirjoittaja oli 1975–2012 Heikki Peltosen työtoveri.

Toimittajasta jäi muisto itärajalle

TOIMITTAJA URHO KINNUNEN
28.6.1930 ILOMANTSI – 18.6.2019 ILOMANTSI

Urho Kinnunen teki elämäntyönsä toimittajana ja toimitussihteerinä Savossa. *Savon Sanomat* tarjosi hänelle töitä vuonna 1952 ja lehdestä tuli hänen työantajansa 35 vuodeksi. Pieni katkos oli vain 1950-luvun puolivälissä oululaisen *Liitto*-lehden toimitussihteerinä.

Ennen toimittajanuraansa Kinnunen työskenteli myös opettajana, sosiaalitarkkailijana ja Sukevan vankilan sosiaaliasiamiehenä.

Kinnusta kiinnosti myös sanomalehtitekniikka ja hänellä oli silmää lehden sivujen kokoamiseen. Toimitussihteerinä hän uudisti *Savon Sanomien* ulkoasua ja hänen tahtamiaan etusivuja käytettiin esimerkkeinä toimittajakoulutuksessa.

Hänellä oli keskeinen rooli myös kouluttajana, kun tietokonepoh-

jaiset toimitusjärjestelmät yleistyivät. Hän koulutti toimituksen ja kirjapainon väen lyijykaudesta tietokonekauteen.

Eläkepäivillään Ilomantsissa Kinnunen toimitti erilaisia julkaisuja ja osallistui aktiivisesti kunnan sotahistorian tutkimiseen ja vaalimiseen. Lehdet ovat päivän lapsia, mutta pysyvän muiston Kinnunen jätti Ahvenjärvelle, jonne hän suunnitteli tienviitat ja matkailijoille jaettavat diplomit.

Seppo Kononen

Kirjoittaja oli Urho Kinnusen työtoveri Savon Sanomissa.

TOIMITTAJA-STIPENDIT

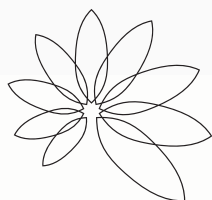
Helsingin Sanomien Säätiön stipendit keskivaiheella uraansa oleville toimittajille ovat haettavissa.

Stipendit myönnetään jatko-opintoihin Britanniassa, Kiinassa, Saksassa, Tanskassa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa.

Stipendiä haetaan sähköisellä hakulomakkeella osoitteessa: www.apurahat.net/hssaatio/
Hakuaika päättyy 29.9.2019.

Lisää tietoa stipendeistä keskiviikkona 4.9.2019 klo 17 Päivälehden museossa (Ludviginkatu 2-4, Helsinki).

www.hssaatio.fi
www.stipendiblogi.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomien Säätiö on yksityinen, yleishyödyllinen säätiö. Sen tehtävänä on suomalaisen median ja laatujournalismin tulevaisuuden turvaaminen ja sananvapauden tukeminen. Säätiö jakaa apurahoja viestintäalan tutkimukseen ja koulutukseen sekä alan kilpailuihin. Helsingin Sanomien Säätiö ylläpitää Päivälehden museota ja Päivälehden arkistoa.

Journalistiliitto etsii vakituiseen työsuhteeseen

TIEDOTTAJAA

Tiedottaja vastaa Journalistiliiton sisäisen ja ulkoisen viestinnän suunnittelusta, toteuttamisesta ja kehittämisestä yhdessä viestintäyksikön kanssa.

Työhön kuuluu päivittäisviestintää, mediatyötä, kampanjasuunnittelua sekä sisällöntuotantoa. Työ on sekä päivittäisten juoksevien asioiden hoitamista että pitkän aikavälin suunnitelmien laatimista ja toteuttamista.

Toivomme hakijalta laaja-alaista kokemusta viestinnästä sekä oma-aloitteisuutta. Brändiviestinnän ja yhteiskunnallisen markkinoinnin tuntemus sekä kokemus ammattiliitoista tai järjestökentältä katsotaan eduksi.

Hakemukset 15.9.2019 mennessä.
Lisätietoja ja hakuohjeet: journalistiliitto.fi/rekry

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

LEHTIKUVAAJIEN KOPIOSTO-APURAHOJA HAETTAVANA

Jokesin Lehtikuvaajarahasto julkistaa haettavaksi apurahat lehtikuvaajille valokuvaproduktioiden tekemiseen sekä läheisesti lehtikuvausta sivuaviin opintoihin ja tutkimuksiin.

Kopioisto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuille työskenteleville ja työskenteille lehtikuvaajille.

Apurahoja ei myönnetä opiskelijoille.

Haku päättyy **30.8.2019** kello **16.00**.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lisätietoa: www.jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö JOKES

Siltasaarekatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö

Maryan Abdulkarim, 37

- Freelancekirjoittaja ja -kouluttaja. Kolumneja Ylelle ja Hufvudstadsbladetiin. Raatilaisena Ylen Jälkiviisaissa.
- Viimeisimpiä töitä myös We Should All Be Dreaming -tapahtumat koreografi Sonya Lindforsin kanssa, Miracle Workers Collectiven näyttely Venetsian bienaaliin ja käsikirjoitus lyhytelokuvaan Tuffi Filmsin Yksittäistapaus-projektissa.
- Sosionomi ja leipuri-kondiittori. Opiskelee sosiologiaa Helsingin yliopistossa.

Maryan Abdulkarim on muun muassa kolumnisti, käsikirjoittaja, kirjailija ja taiteilija. "Tätä urapolkua en osannut suunnitella, vaan asiat ovat seuranneet toisiaan. Kun joku pyytää mukaan johonkin, mietin aina, olenko riittävän hyvä tähän. Mutta kun epäilyistään huolimatta lähtee mukaan, huomaa, että okei – minusta on myös tähän."

Miksi vähemmistön asiat näyttäytyvät enemmistön kiusana, kysyy Maryan Abdulkarim

Ulla Donnerin valinta

Nina Erho, teksti • Heli Blåfield, kuva

Graafikko ja kuvittaja **Ulla Donner** valitsi esiteltäväksi **Maryan Abdulkarimin** Ylen verkossa 11.12.2018 julkaistun kolumnin *Vähemmistöt kärsivät huonosta viestinnästä*.

"Maryan Abdulkarim on harvinainen ääni suomalaisessa mediassa ja yhteiskunnassa, koska hän liikkuu niin monella alueella. Hän on vapaa kirjoittaja, toimittaja, aktivisti ja taiteilija. Hän kirjoittaa selkeästi, suoraan ja inhimillisesti feminististä, kulttuurista, rasismista, politiikasta ja tulevaisuudesta.

Kolumnissaan Abdulkarim nostaa esiin demokratian ongelman, analysoi sitä ja asettaa sen historialliseen kontekstiin. Aiheesta pitää raportoida syvällisesti, mutta lyhyillä, hyvin kirjoitetuilla teksteilläkin on arvokas rooli: ne lisäävät tietoisuutta monimutkaisista aiheista."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Olin miettinyt *Vähemmistöt kärsivät huonosta viestinnästä* -kolumnin asioita kauan. Jos kerrottava ajatus on uusi, joudun pohtimaan, miten sanon sen suoraan mutta järkevästi ja mihin kokonaisuuteen se liittyy. Jos ajatus on kypsytynyt pitkään, teksti syntyy hetkessä", sanoo **Maryan Abdulkarim**.

Kolumni ilmestyi Yle Uutisten verkossa viime joulukuussa. Siinä Abdulkarim kirjoittaa vähemmistöihin liittyvistä kielteisistä vaikutelmista, joita syntyy, kun vähemmistökysymyksiä käsitellään mediassa ilman kontekstia ja perustelua.

"Sysäys ajatusteni sanallistamiseen oli *Helsingin Sanomien* juttu, jossa lukija kysyi, miksi suihku ja vessanpönttö sijoitetaan kylpyhuoneessa vierekkäin niin, että sukat kastuvat, ja arkkitehti vastasi, että esteettömyysmääräysten takia. Somekeskustelussa pohdittiin, jääkö jutusta kuva, että määräykset lähinnä kiusaavat ei-vammaisia. Miten pyörätuolia käyttävään vaikuttaa se, että hänen tarpeensa näyttäytyy kiusana?"

Kolumnin taustalla oli vierailuni *Imagen* päätoimittajana vuonna 2016. Silloin pääsin näkemään läheltä, millaisia valintoja suomalaisessa aikakauslehtijournalismissa on mahdollista tehdä. Jo aiemmin olin tutustunut **Camilla Haaviston** tutkimukseen siitä, miten maahanmuuttajista uutisoidaan. Päivälehdessä käydessäni olen tuijottellut otsikoita vuosien varrelta ja miettinyt, miten marginaalissa olevista sanoitetaan.

Vaikka kirjoitan usein tasa-arvosta, etnisyydestä ja sukupuolesta, en rajaa muitakaan aiheita pois. Valitsen Ylen kolumnieni aiheet siitä, mitä luen, koen, näen ja kuulen, mutta tekstien työstämisessä auttaa tuottaja **Tiina-Rakel Liekki**. Se on tärkeää – kun on ajatuksissaan syvällä, ei aina itse näe, onko pointti niin selkeä, että asiasta ensi kertaa lukevakin sen ymmärtää. Haluan, että tekstini on lukijan ajan arvoista.

Kirjoittaessani olen kiitollinen siitä, että yhteiskunnassamme voi ilmaista ajatuksiaan ja kritisoida valtaapitäviä ja mediaa ilman, että siitä rangaistaan. Toki somessa kynnys kommentoida ja lukea kommentointia on noussut trollauksen takia. Toivon, että ihmiset jaksaisivat kommentoida keskustelunavauksia tavalla, johon voi sanoa: 'Hyvä kun mainitsit tuon, siitä tulikin mieleeni että...' Kun ihmiset ajattelevat yhdessä, kaikki voittavat." ●

Olisipa
Brysselissä
kirjeenvaihtajia
yhtä paljon
kuin puluja!